

10. KONGRES

ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

NAŠ
KONGRES

Pred nami je 10. kongres zveze sindikatov Slovenije, od katerega delavci ne pričakujemo novih resolucij, temveč predvsem ugotovitev že sprejetih sklepov in čvrsto razdelitev konkretnih nalog. Kongres bo moral predvsem kritično oceniti kako smo v preteklem obdobju realizirali sprejete sklepe 9. kongresa ter vseh treh konferenc slovenskih sindikatov. Prav gotovo nismo bili povsod dosledni, nismo do kraja uresničili načel delitev po delu in rezultatih dela. Menim, da bo kongres moral pokazati predvsem na vzroke, zakaj nismo bili voljni dosledno vpeljati nagrajevanja po delu, ne le pri klasično merjenih in merljivih delih, temveč tudi pri tako imenovanih administrativnih delih. Pričakujemo, da bo kongres izpostavil dejstvo, da nagrajevanje po delu in rezultatih dela motivira delavce za boljše gospodarjenje in upravljanje z družbenimi sredstvi.

Kongres bo ocenil tudi izvajanje na 1. konferenci sprejete opredelitve temeljnih usmeritev in nalog zveze sindikatov pri uveljavljanju samoupravnega družbenega planiranja. V praksi so sindikati oblikovali stališča o temeljnih vprašanih razvojnih usmeritvah v pripravi srednjeročnega družbenega plana Slovenije, sodelovali pri oblikovanju resolucij o politiki izvajanja družbenega plana, predvsem z vidika razporejanja dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, premalo pa so bili prisotni znotraj samoupravnih sredin pri opredeljevanju jasnih razvojnih ciljev, premalo učinkoviti pri usklajevanju posameznih in skupnih interesov, pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov, pri izvajanju programov varčevanja in boljšega gospodarjenja. Zato pričakujemo, da bo kongres spodbudil vse osnovne organizacije sindikata, ki bodo bolj temeljito vztrajale, da bodo formalno sprejeti plani, programi in sporazumi tudi zaživi v vsakdanji praksi.

Kongres nas mora spodbuditi, da se bomo v vsaki najmanjši celici zavedli, kako je boljše gospodarjenje in ustvarjanje dohodka tudi osnova za uresničitev v 3. konferenci zveze sindikatov Slovenije zastavljenih nalog pri zagotavljanju socialne varnosti in socialni politiki nasploh.

Pričakujemo, da bo kongres dal predvsem novih moči za boj za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, za uresničitev politike gospodarske stabilizacije in proti odločanju v imenu delavca. Sindikati se morajo otestiti formalnih oblik dela ter forumskega delovanja ter se bolj ukvarjati z dejanskimi interesi in problemi delavcev. Politika gospodarske stabilizacije mora sloneti na temeljnih interesih delavcev. Le tako se bodo zavedali, da so oni odgovorni za poslovanje organizacij združenega dela, od osnovne do sestavljene, in s tem zagotavljali svoj vpliv na ustvarjanje dohodka in njegovo porabo. Le tako bomo v vseh okoljih pripravljene vključevati se v mednarodno delitev dela, z notranjo organizacijo dela dvigniti produktivnost, ustvarjati dohodek z boljšim delom in ne z dvigovanjem cen, zmanjšati vse vrste stroškov ter sprejeti in nositi vsak svoj del odgovornosti za doseganje boljših rezultatov.

Vse to in še več pričakujemo od našega kongresa, od nas samih pa je odvisno, koliko bodo spodbude in sklepi tudi naši, zaveza vsakega od nas.

MM

Kope priključene k Merxu

Zadnje dni septembra so se delavci radeljskega dela našega kolektiva na referendumu z veliko večino glasov odločili za priključitev turističnega centra Kope.

V teh dneh se je že začela obsežna akcija za to, da bi ta največji, z žičnicami dobro opremljen smučarski center Koroške pripravili za bližnjo smučarsko sezono. Načrtovalci našega razvoja Kope zdaj hite, da bi najprej izboljšali oskrbo in gostinsko ponudbo.

Udarniško pomagali pekom

Na pobudo sindikata delavcev Mlinsko predelovalne industrije so delavci njihove delovne skupnosti skupnih služb dve soboti-zamenjali pisalne mize za delo v štorski pekarni in tako pomagali reševati težak gospodarski položaj svoje delovne organizacije.

Republika podpira gradnjo preskrbovalnega centra

Na seji komisije za oceno investicij v SR Sloveniji so menili, da je gradnja regijskega prehrambno-preskrbovalnega centra v okviru našega sozda kot dolgoročna naloga povsem upravičena. Predlagajo etapne rešitve. Najprej naj bi naložbo osredotočili na reševanje bistvenih problemov, skladiščenje blagovnih rezerv in izboljšanje preskrbe prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

Volili bomo nove člane delavskega sveta sozda

Delegatom delavskega sveta in delavske kontrole sozda poteče 26. novembra dvoletna mandatna doba. Roki za izvedbo posameznih volilnih opravil začno teči že z 10. oktobrom, nove člane pa bodo delavci tozdov, TZO, TOK in enovitih delovnih organizacij neposredno izvolili najkasneje do 15. novembra.

V tej številki ne prezrite:

Majda Meštrov predlagana za članico ZS ZSJ (stran 2)

Kako združevati delo in sredstva v sozdu (stran 3)

Živina se ne redi z dekreti (stran 4)

Smo ali nismo kršitelji (stran 5)

Predstavljamo delegate za 10. kongres ZSS (stran 6)

Od cehov do Merxa (stran 10)

Predkongresna aktivnost v Tkanini

Solidarno med tozdi

Čeprav prištevamo mesec avgust še v čas dopustov, ko običajno družbenopolitične organizacije na vseh ravneh delujejo z manjšo zagnanostjo, tega za sindikalne organizacije v letošnjem letu ne bi mogli reči. Zaradi pomembnih nalog, ki jih ima sindikat na področju uresničevanja gospodarske uralitve in priprav na republiški in zvezni kongres, je bilo v osnovnih organizacijah in konferencah zelo živahno. Tako je bilo tudi v delovni organizaciji Tkanina, kjer smo priprave za 10. kongres zveze sindikatov Slovenije in 9. kongres zveze sindikatov Jugoslavije organizirali tako, da so temeljile na specifičnih razmerah v posameznih tozdih in s tem v osnovnih organizacijah zveze sindikatov.

Sklepni razpravi, ki smo jo v okviru predkongresnih aktivnosti pripravili na skupni seji družbenopolitičnih organizacij, sta prisostvovala tudi Mira Frolov in Janja Košar, sekretarki republiške in občinske zveze sindikatov delavcev v trgovini.

Stabilizacijski programi, ki so jih izdelali v vseh tozdih in delovni skupnosti skupnih služb v Tkanini, obsegajo zaposlovanje, storilnost, potrošnja energije,

nje sredstev skupne porabe, osebne dohodke in naložbeno dejavnost. Koordinacijski odbori za učinkovitejšo gospodarjenje na osnovi podatkov, ki jih posredujejo strokovne službe, mesečno zasledujejo dogajanje na vseh omenjenih področjih, predlagajo ustrezne ukrepe in preverjajo njihovo uresničevanje. Pri zaposlovanju ugotovljamo, da izredno težke gospodarske razmere ne dovoljujejo do-

delu in rezultatih dela ni vgrajen enako v vse dele delovnega procesa, sindikat pa čakajo naloge tudi pri izdelavi meril za nematerialno nagrajevanje.

Solidarnost med tozdi je vsajena v vse samoupravne akte, in z medsebojnimi odnosi smo lahko zadovoljni. Tega pa ne moremo trditi za odnose na ravni sestavljene organizacije, kjer vse prepočasno uveljavljamo svobodno menjavo in nedosledno izvajamo samoupravne akte. Stroški za delovno skupnost skupnih služb sozda naraščajo nadpovprečno hitro, otipljivih gospodarskih učinkov pa ni, ali so premajhni. Med delavci vzbuja nezadovoljstvo tudi informacija o hitrejši rasti osebnih dohodkov v delovni skupnosti skupnih služb sozda, višjih, kot znaša povprečje pri članicah. Tudi združevanju sredstev preko investicijske sposobnosti, to povečuje težave pri oskrbi z obratnimi sredstvi kot tudi izpad dohodka zaradi povečanih obresti, delavci v Tkanini nismo in ne moremo biti naklonjeni.

V okviru predkongresnih aktivnosti smo oblikovali dodaten predlog za spremembo statuta zveze sindikatov Slovenije v tistih točkah, ki govorijo o organiziranju osnovnih organizacij zveze sindikatov v tozdu. Menimo, da bi morali v dislociranih enotah, ki ne izpolnjujejo pogojev za ustanovitev lastne osnovne organizacije, delavcem zagotoviti, da jih v sindikalno delo dodatno pritegne družbenopolitična skupnost na področju, kjer je enota locirana. Po tem načelu je naša konferenca osnovnih organizacij sindikata zavezuje, da bo vključila v svoje delo tudi delavce industrijskih prodajal v Celju, s katerimi smo že navezali stike v obrambnih pripravah in pri oblikovanju konference delegacij.

Rado Tržan

10. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

transportne stroške, stroške poslovanja, delovno disciplino in izrabo delovnega časa, korišče-

datnega zaposlovanja, zavoljo česar letos nismo mogli polno zaposliti nobenega izmed študentov, ki so končali šolo za blagovni promet. Ker vemo, da primer v naši delovni organizaciji ni osamljen, bo nujno, da poiščemo skupne rešitve na ravni sestavljene organizacije.

Ugotavljamo, da storilnost zaradi porasta cen, padanja kupne moči, visoke izkoriščenosti kapacitet in pomanjkanja določenih vrst blaga na ravni delovne organizacije ne narašča, ponekod celo upada. Seveda pa kazalci glede na realizacijo ne odražajo dejanske vloženosti naporov, ki so prav gotovo večji kot v primeru normalne založenosti tržišča. V zvezi s takšnim položajem so tudi visoke zaloge in nezavidljiva likvidnostna situacija in slednjic osebni dohodki, ki merjeno na zaposlenega upadajo hitreje od republiškega povprečja.

Objektivnim težavam se pridružujejo v nekaterih delih delovne organizacije tudi subjektivne napake, ko posamezniki delovnih nalog ne opravijo dovolj strokovno ali ne upoštevajo navodil nadrejenih oziroma samoupravno sprejetih dogovorov. Tudi sistem nagrajevanja po

probleme, ki nastajajo pri sprejemanju samoupravnih sporazumov, bodisi pri sklepanju bodisi pri uresničevanju določenih samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev med blagovnim prometom in proizvodnimi delovnimi organizacijami.

Vsekakor bo treba vztrajati, so menili člani koordinacije, pri sankcioniranju neizpolnjevanja samoupravnih sporazumov, ker sicer bodo le ti brez vrednosti, le z enostransko odgovornostjo. V razpravi so delegati opozorili na vse bolj pogosto obliko vezane trgovine pri dobaviteljih, na kar

Majda Meštroj je predlagana za člana najvišjega vodstva Zveze sindikatov Jugoslavije, Jože Mlakar (KK Šentjur) pa za delegata na kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije.

v nobenem primeru delavci blagovnega prometa ne morejo vplivati.

Prepričani smo, da se s takšno problematiko srečujejo v številnih trgovskih delovnih organizacijah širom naše republike, zato pričakujemo, da bodo delegati kongresa zveze sindikatov Slovenije o tem razpravljali in sprejeli takšna stališča oziroma dokumente, ki bodo osnova za boljši jutri, za naš uspešni nadaljnji razvoj.

Z. Zimšek

Pred 10. kongresom sindikata v Blagovnem centru

Vezi med proizvodnjo in trgovino

V konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov delovne organizacije Blagovni center so člani na svoji razširjeni seji v septembru na pobudo občinskega odbora sindikata delavcev trgovine Celje razpravljali o kongresnih dokumentih zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije. Posebej so poudarili temo »povezovanje in sodelovanje med organizacijami združenega dela proizvodnje in trgovine«.

K sodelovanju smo povabili tudi direktorja marketing sektorja, ki nas je seznanil z aktivnostmi in številnimi problemi v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem na področju združevanja dela in sredstev med delovnimi organizacijami proizvodnje in trgovine. Želeli smo preko delegata Cveta Kolenca s tem seznaniti tudi našo širšo slovensko javnost, zato je bil prisoten tudi omenjeni delegat, žal pa na seji ni bilo predstavnikov občinskega oziroma republiškega odbora, da bi se lahko z njimi neposredno pogovorili o težavah na tem področju.

Direktor marketinga je dejal, da je doslej sklenjenih 35 samoupravnih sporazumov za tozdu Prehrano in 10 za tozdu Agropromet in to za živila in gospodinjstvske potrebščine, za sadje, zelenjavo in pijačo, nekaj pa je tudi samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev za razširitev proizvodnje sladkorja, olja, žitaric.

Opozoril je tudi na številne

Konec oktobra problemska konferenca komunistov

V ospredju gospodarjenje

Konec oktobra bodo komunisti v sozdu Merx pripravili posebno problemsko konferenco, na kateri bo v ospredju gospodarski položaj sestavljene organizacije. V pripravah se bodo naslonili na stališča CK ZKS o gospodarjenju in ustaljenih prizadevanjih.

Ob tem pripravljajo še poglobljene razprave o aktivnosti delegatskega sistema, o samoupravljanju, akcijskem

povezovanju in učinkovitosti komunistov, nagrajevanju po delu, o samoupravnem sporazumevanju ter tudi o izvajanju sprejetih programskih nalog v tozdu Prehrana.

O osnovnih izhodiščih za pripravo problemske konference komunistov v sozdu Merx v teh dneh razpravljajo in jih dopolnjujejo po osnovnih organizacijah v tozdih in delovnih skupnostih.

SLO in družbena samozaščita v Blagovnem centru

Sestavini dela in življenja

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita postajata vse bolj pomembni sestavini dela in življenja ter samoupravljanja v vseh temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti skupnih služb delovne organizacije Blagovni center. V tozdih, v delovni skupnosti pa tudi v delovni organizaciji organizirano delujejo komiteji oziroma odbor za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Njih naloge smo opredelili v samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno organizacijo, v statutih delovne organizacije in tozdov pa tudi v pravilnikih o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, v pravilnikih o določanju tajnih podatkov SLO in družbene samozaščite ter poslovne tajnosti in o načinu njihovega zavarovanja, v pravilnikih o požarnem varstvu pa tudi v srednjeročnem planu razvoja delovne organizacije in tozdov.

Aktivnost komitejev smo opredelili v sprejetem akcijskem programu in programu za akcijo NNNP 82. V teh programih so konkretne naloge vsebinsko prilagojene posameznim delovnim okoljem, določeni roki za izvršitev ter nosilci, odgovorni za izvedbo. Uresničevanje in učinkovitost tekoče ocenjujemo in po potrebi dopolnjujemo, za kar skrbi naš referent za SLO in družbeno samozaščito. V delovni organizaciji, tozdih in delovni skupnosti smo izdelali

in potrdili obrambno varnostne načrte, jih medsebojno uskladili. Temeljijo na vojnopolitični in varnostni oceni razmer in pogojev ter možnosti delovanja v vojnih in drugih izrednih razmerah. Z ozirom na to, da je naša delovna organizacija opredeljena kot nosilec oskrbe, je razumljivo, da posebno skrb namenjamo vsebini tretjega dela obrambnega varnostnega načrta in zaščiti blagovnih dobrin. Vsa vprašanja in težave v zvezi s preskrbo prebivalstva urejamo s proizvajalci in nosilci preskrbe v občinah po poti sklepanja samoupravnih sporazumov. Za zavarovanje družbenega premoženja, za reševanje delavcev in dobrin smo v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti organizirali civilno in narodno zaščito. V organiziranosti, usposobljenosti in opremljenosti pripadnikov civilne in narodne zaščite pa vendarle še močno zaostajamo, zato smo sklenili, da pripravimo nekaj ustreznih tečajev ter nato več akcij in vaj.

O splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti redno razpravljajo delavski sveti in tudi vse družbenopolitične organizacije v tozdih in v delovni organizaciji ocenjujejo učinkovitost delovanja komitejev in odbora za SLO in družbeno samozaščito. Skratka, vse sile smo usmerili v nadaljnji razvoj in krepitev splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. zz

Delegatov obveščevalec

Okrog Golt še vedno zapletli

Kljub obljubam in našim naporom se zadeve okrog RTC Golte ne odvijajo po predvidenem programu predvsem zaradi nezainteresiranosti zunanjih dejavnikov.

Delovni obisk članov CK ZKS

SOZD je obiskala delovna skupina CK ZKS, ki je z našimi vodstvenimi delavci obravnavala organizacijo, gospodarjenje in težave v sedanjih pogojih gospodarjenja. Predstavniki sozda so člani CK ZKS seznanili z našimi razvojnimi načrti, organiziranostjo sozda, delovanjem družbenopolitičnih organizacij in s težavami, s katerimi se srečujemo.

Kako je z osebnimi dohodki

Ob oblikovanju osebnih dohodkov je bilo nekaj nejasnosti glede osebnih dohodkov v delovnih skupnostih skupnih služb v delovnih organizacijah sozda. Gradivo za primerjave je bilo poslano vsem delovnim organizacijam, članicam sozda.

Cene požrle pogodbo?

Vodja marketinga je kolegijski poslovodni organ obvestil, da je propadel naš izvoz industrijskih jabolk. Krive so cene, težave pa so tudi s prodajo tovrstnih jabolk doma. Problemi so tudi s cenami krompirja in s ceno čebule. Zgodovina se ponavlja: težko je, če je letina slaba, še huje pa — če je pridelek obilen...

Prepotrebno srečanje

V prihodnjih dneh bo organizirano srečanje predsednikov ali članov samoupravnih delavskih kontrol z Rudijem Peperkom, družbenim pravobranilcem samoupravljanja. Sodeč po delu naših delavskih kontrol bo tekla verjetno živahno — beseda.

Seja koordinacijskega odbora sindikata sozda

Minuli četrtek je bila v Šentjurju 8. redna seja koordinacijskega odbora sindikata sozda, na kateri so člani med drugim obravnavali tudi aktivnosti s področja povezovanja tekstilnogalanterijskih in gostinsko-turističnih delovnih organizacij, govorili o bodoči programski usmeritvi sozda, o predvolilni aktivnosti za volitve v samoupravne organe sozda, o poteku akcije vključevanja kmetov v sindikate ter o tekočih zadevah s poudarkom na pripravi za 10. kongres ZSS.

Sporazum s Kutino

Na seji kolegijskega poslovodnega organa in ostalih odgovornih delavcev sozda je bilo povedano, da je bil podpisan samoupravni sporazum s tovarno močnih krmil v Kutini. Naša Interna banka zdaj nadaljuje z aktivnostmi pri združevanju sredstev za sovlaganje.

Ukinitev regresov za malice

Z novim letom se ukinjajo vsi vrednostni boni. Delovne organizacije morajo takoj pričeti z akcijo, da bo vsak delavec imel med delom možnost tople prehrane. Za tiste delavce, ki se ne morejo posluževati lastne organizirane tople prehrane, te primere je treba vnesti v samoupravne akte, bo možnost izplačila v gotovini.

Kako z delegatsko šolo

Konferenca OOS DO MPI je zaradi izredno slabega obiska delegatske šole zadolžila Mitja Čmera, da prouči, kakšne so možnosti izobraževanja delegatov v okviru našega sozda.

Združevanje dela in sredstev v sozdu

Dolgoročni poslovni odnosi

Na podlagi 15. člena samopravnega sporazuma o združitvi v sozdu Merx je marketing sektor zadalžen, da vzpostavlja z vsemi delovnimi organizacijami, ki so dobavitelji raznega blaga delovnim organizacijam, združenim v sozdu Merx Celje, dolgoročne poslovne odnose, ki naj bi sloneli na dolgoročnem združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje.

V skladu s to zadolžitvijo je marketing sektor skupaj s pravno službo pripravil osnutek samopravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje, kot to določa

obdobje 1981—1985 ter o združevanju dela in sredstev. Ti sporazumi niso v celoti v skladu z zakonom o obveznem združevanju dela in sredstev. V njih so se podpisnice sporazumele, da združijo 100 milijonov dinarjev za razširitev proizvodnje pšenice, koruze, pšeničnih mok, sladkorja, olja in drugih pomembnejših prehranskih proizvodov. Štiri petine teh sredstev so že združili, preostalo petino pa bodo združili v prihodnjem letu.

Koraki v nove odnose

Sedanja aktivnost na področju združevanja dela in sredstev je le

Pri prodaji raznovrstnega blaga ugotavljajo, da posamezne blagovne skupine zaradi nizke marže oziroma deleža za pokrivanje stroškov trgovanja ne pokrivajo svojih stroškov trgovanja (osnovna prehrana, določen gradbeni material, izdelki črne metalurgije in drugi), zato bi morali prelivati dohodek iz prodaje drugih blagovnih skupin, na kar pa proizvodnja ne pristaja. Uveljavitev odlokov o oblikovanju cen na drobno oziroma na debelo iz pristojnosti federacije in republike nakazanih problemov ne bo rešilo.

V proizvodnih organizacijah

nemu sporazumu o združevanju dela in sredstev, pa so narejeni letni plani proizvodnje in prodaje skupnega proizvoda.

Ker so rešitve o ustvarjanju, razpolaganju in koriščenju deviznih sredstev nezadostne, mnoge proizvodne delovne organizacije terjajo za izdelavo dogovorjene proizvodnje obvezno devizno udeležbo, ne glede na to, da so bila sredstva združena za razširitev proizvodnje, kreditiranje, in če deviz ne dobijo odklonijo dobavo dogovorjenega proizvoda. V zameno za devizno udeležbo so pripravljene sprejeti določene količine uvoženih re-

zakon o obveznem združevanju dela in sredstev delovnih organizacij, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, s proizvodnimi delovnimi organizacijami.

Marketing sektor je skupaj z delovnimi organizacijami oziroma tozdi do sedaj zagotovil sklenitev samopravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje. In sicer 35 samopravnih sporazumov za delovno organizacijo Blagovni center, tozdi Prehrana Celje (živila in gospodinjne potrebe), 10 samopravnih sporazumov za delovno organizacijo Blagovni center tozdi Agropromet Celje (sadje, zelenjava in pijače), en samopravni sporazum za delovno organizacijo Mlinsko predelovalna industrija, tozdi Mlin Celje (žitarije in mlevski izdelki), 14 samopravnih sporazumov za delovno organizacijo Dravinjski dom, tozdi Varnost Slovenske Konjice (delovna zaščitna sredstva in sredstva za požarno varnost) ter 20 samopravnih sporazumov za delovno organizacijo Tkanina. Veleprodaja Celje (tekstil, konfekcija, pletenine). Vse omenjene sporazume so sprejeli po delavskih svetih tako v prometnih kot v proizvodnih delovnih organizacijah oziroma tozdi.

Gospodarska zbornica Slovenije je do sedaj v evidenco, ki jo vodi na podlagi zakona o obveznem združevanju dela in sredstev, že vpisala 40 samopravnih sporazumov.

Marketing sektor nadaljuje z delom pri sprejemanju samopravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev. K sodelovanju homo povabili vse proizvodne organizacije, s katerimi trajneje sodelujemo.

Poleg omenjenih samopravnih sporazumov smo v sozdu oziroma v posameznih delovnih organizacijah sprejeli 10 samopravnih sporazumov o osnovah skupnega plana za srednjeročno

prvi korak v smeri uresničevanja določil ustave in še posebej zakona o obveznem združevanju dela in sredstev. Pri sprejemanju samopravnih sporazumov in pri uresničevanju določil, za katera so se podpisnice sporazumele, prihaja do objektivnih in subjektivnih težav, ki zavirajo hitrejšo uveljavljanje novih družbeno-ekonomskih odnosov med proizvodnjo in blagovnim prometom. Slabosti se kažejo tako pri sprejemanju samopravnih sporazumov kot pri uresničevanju njihovih določil.

Zadržimo se najprej pri sprejemanju samopravnih sporazumov. Zakon o obveznem združevanju dela in sredstev v 12. členu zavezuje le organizacije združenega dela s področja blagovnega prometa, da morajo združevati delo in sredstva, dočim ta zahteva ni prenesena na proizvodne organizacije združenega dela. Zaradi te pomanjkljivosti v zakonu se v proizvodnih ozidih ne čutijo dolžni resneje obravnavati problemov združevanja dela in sredstev, ne v proizvodnji in ne v blagovnem prometu še niso zadosti politično zreli za hitrejšo razreševanje nastalih problemov.

Gospodarski položaj, v katerem se nahajamo, povzroča, da je povpraševanje mnogo večje kot je ponudba blaga široke potrošnje, zato mnoge proizvodne organizacije odklanjajo sklepanje samopravnih sporazumov in se ne želijo trdne vezati z organizacijami združenega dela s področja blagovnega prometa. Proizvodne organizacije so ugotovile, da je ekonomski položaj ozidov s področja blagovnega prometa težak in da ne morejo pričakovati prelivanja sredstev njim v prid. Trenutno razmerje pri formiranju sredstev za razširjeno reprodukcijo med proizvodnjo in blagovnim prometom znaša nekje v povprečju 1:7 v korist proizvodnje.

so v tozdi ustanovili različne kómerce, pooblašene za sklepanje raznih samopravnih sporazumov, in vztrajajo, da ti kómerci ali tozdi blagovnega prometa sklepajo za različne proizvodne tozde samopravne sporazume o združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje, ne glede na določilo 10. člena zakona o obveznem združevanju dela in sredstev. Take primere najdemo v delovnih organizacijah Josip Kraš v Zagrebu, v Tovarni olja v Zagrebu, v delovni organizaciji Gavrilović Petrinje, Belje Barda in drugod.

Slednjic je treba reči, da so samopravni sporazumi o združevanju dela in sredstev izredno obsežni in zapleteni (imajo tudi po 70 členov), tako po vsebini in opredeljeni posameznih ekonomsko-finančnih pojmov kot v izrazoslovju delavcem brez ekonomske izobrazbe težko razumljivi. Čas, v katerem živimo, nas vse skupaj preveč obremenjuje s tekočimi nalogami, zagotavljanjem surovinskih baze, reprodukcij materialov, blaga osnovne preskrbe, zato podzavestno zanemarjamo postopno razreševanje dejanskega združevanja dela in sredstev.

Pri katerih določilih škriplje?

Sklenitev samopravnega sporazuma za združevanje dela in sredstev za skupno poslovanje nas zavezuje, da takoj pristopimo k sprejemu samopravnega sporazuma o temeljih plana skupnega razvoja, proizvodnje in prometa, na osnovi tega pa je treba sprejeti letni plan proizvodnje in prometa skupnega proizvoda. Sporazumi o temeljih skupnega plana delno zaradi že opisanih težav deloma zaradi premajhne zainteresiranosti odgovornih delavcev še niso pripravljani. Z vsemi organizacijami, ki so pristopile k samoprav-

produkcij materialov ali končnih izdelkov, kot so na primer ribja moka, sojine tropine, gume za motorna vozila, pločevina, premog in podobno. Takšen odnos do uresničevanja samopravnih sporazumov odpira resno vprašanje, ali smo sposobni v tem obdobju zaostrenih družbeno-ekonomskih odnosov uresničevati določila zakona o obveznem združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje.

V Gospodarski zbornici Slovenije in v znanstvenih inštitucijah s področja ekonomskih znanosti so na področju priprave poenostavljenega in uporabnega modela delitve skupnega prihodka in dohodka, ki sta rezultat združevanja dela in sredstev med proizvodnjo in blagovnim prometom, gotovo premalo naredili. Zaradi prepočasne sprejemanja sistemskih rešitev za različna področja družbeno-ekonomskega razvoja prihaja do prepogostih izrednih ukrepov zamrznitve cen, sprememb cen kapitala, investicijske politike in podobno se strukturna neskladja v vseh smereh samo povečujejo in odpirajo nove probleme. Prav gotovo je to dejstvo zaviralni dejavnik pri uresničevanju določil že sprejetih samopravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev.

Nakazani problemi potrjujejo ugotovitev, da so pri uresničevanju načel ustave in zakona o obveznem združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje prisotne objektivne in subjektivne slabosti. Postavlja se vprašanje, ali smo sposobni in pripravljani, da odpravimo subjektivne slabosti vsak pri sebi doma in skupaj doprinesemo svoj delež v postopnem odpravljanju objektivnih slabosti, saj potlej pot do uresničitve združevanja dela in sredstev ne bo tako težka, kot jo mnogokrat želimo prikazati.

Franc Petauer

Gospodarski načrti in investicije

Člani delavskega sveta sozda so na zadnji, 10. redni seji razpravljali tudi o gospodarskem načrtu in investicijskih vlaganjih v sozdu. Kot je znano, je delavski svet sozda, da se izogne podvajanju in dvotimnosti usklajevanja, sprejem gospodarskega načrta maja odložil na jesen. Navzlic temu smo gospodarski načrt v praksi uporabljali in ga preverjali.

Sprejem in potrditev letošnjega gospodarskega načrta sta bila, kot rečeno, predvidena že v mesecu maju. Na predlog sektorja za plan in analize je poslovni odbor sozda predlagal, da zaradi aktivnosti pri dopolnitvah in spremembah samopravnega sporazuma o temeljih plana našega sozda za obdobje do 1985. leta, predvsem zaradi investicijskih načrtovanj, delavski svet gospodarski načrt sprejme pozneje, predvidoma še ta mesec.

Naša interna banka, oddelek dolgoročnega združevanja in kreditiranja, je delavskemu svetu sozda posredovala oceno letošnjih investicijskih vlaganj. Na osnovi združenih sredstev je poslovni odbor Interne banke letos odobril kredite v skupni višini 77,316.700 dinarjev.

Kredite so dobile KK Šentjur, tozdi Klavnica za sanacijo klavnice, tozdi Trgovina za izgradnjo skladišča, KZ Slov. Konjice, tozdi LP za obnovo vinogradov, KZ Laško, tozdi Proizvodnja in predelava mesa za postavitev klavne linije, MPI, tozdi Mlin Celje za izgradnjo silosov, DO Potrošnik, tozdi Slovenj Gradec za nakup prodajnih prostorov, DO Blagovni center za nakup zemljišča, DO Tkanina, tozdi Potrošnja Zagorje za gradnjo nadomestnih skladišč ter nakup maloprodajnega lokala, tozdi Maloprodaja pa za nakup prodajnih prostorov; DO Košenjak Dravograd za izgradnjo hotela; DO Dravinjski dom za nakup in adaptacijo skladišnih prostorov; DO Hoteli-gostinstvo za nakup prodajnega kioska na Sloveniki; DO Blagovni center, tozdi Prehrana Celje pa še za plačilo paviljona. Poleg odobrenih kreditov članicam sozda je poslovni odbor odobril še denar za sovlaganje v PK Sombor, tozdi Poljoproduct ter DO Tovarna olja v Slovenski Bistrici.

Na osnovi danih podatkov članic in na osnovi kriterijev je bilo dogovorjeno, da bo z dopolnilnimi sredstvi pri investicijah v kmetijstvo našim članicam pomagala tudi Ljubljanska banka, ki je kreditirala KK Šentjur za nakup kmetijske mehanizacije, gradnjo silosov, melioracijo zemljišč, gradnjo hlevov ter govedorejsko proizvodnjo. KZ Slovenske Konjice je dobila kredite za ureditev vinogradov, za melioracijo zemljišč ob Dravinji, za nabavo kmetijske mehanizacije, gradnjo hlevov ter za naložbe v razvoj kmečkega turizma, KZ Laško pa za adaptacijo govedorejskih objektov, za nakup telic, za novogradnjo hlevov za prašičerejo ter za gradnjo silosov za konzerviranje hrane, in KZ Celje za gradnjo hlevov za govejo živino. Vsi navedeni krediti so bili odobreni v času od novega leta do zadnjega avgusta.

Poleg navedenih kreditov je poslovna banka odobrila še kredit MPI, tozdi Mlin Celje za izgradnjo silosov za žito.

Trenutno na ravni sozda rešujejo načrtovanje za izgradnjo blagovnice v Gorici (Bevče), katere investitor je DO Potrošnik tozdi Prodaja Šoštanj; izgradnjo hotela v Dravogradu, investitor DO Košenjak; nakup prodajnih prostorov v Zagorju, investitor DO Tkanina, tozdi Potrošnja Zagorje; za kuncerejo, investitor KZ Laško ter za finančni projekt za RPPC, katerega investitor je DO Blagovni center.

Spremembe planskih dokumentov

Trenutne gospodarske težave in zaostreni pogoji gospodarjenja narokujejo izjemne napore za njihovo razreševanje kot tudi potrebe po višji stopnji pripravljenosti, dodatna iskanja in odrekanja, da bi čim hitreje ublažili negativne pojave in negativne tendence. Za gospodarska gibanja so značilni upočasnjena rast proizvodnje, veliki problemi v ekonomskih odnosih s tujino, vedno večje motnje na trgu, visoka inflacija in vedno bolj izraženi pritiski na rast cen in inflacijsko rast dohodkov.

Vse to in še vrsta drugih problemov se odraža tudi pri članicah sozda Merx. Nižja gospodarska rast vodi k nižjemu investiranju, to pa nas v skladu z republiškiimi in zveznimi ukrepi sili k spremembam planov. Tako so k spremembam in dopolnitvam planskih dokumentov pristopili v vseh delovnih organizacijah kot tudi v sozdu, seveda na podlagi odloka zvezne skupščine in skupščine SR Slovenije, občine in na osnovi analiz o spremenjenih pogojih do konca tega srednjeročnega obdobja.

Zaradi tega je delavski svet sozda sprejel sklep o rebalansu srednjeročnih načrtov delovnih organizacij in sozda, v začetku junija pa obravnaval osnutek sprememb samopravnega sporazuma o temeljih plana za obdobje 1982 do 1985 ter ga dal v javno enomesečno razpravo. Glavne spremembe v samopravnem sporazumu se nanašajo na opredelitev posameznih dejavnosti, na njihov razvoj, podrobneje so opredeljene temeljne skupne naloge, zlasti interna banka, področji kadrovske politike in izobraževanja. Do največjih sprememb je prišlo pri naložbah, kjer imajo prednost izvozno usmerjene investicije. Ne gre sicer za nižanje števila naložb, pač pa za ožjenje obsega in za terminski premik v naslednja leta.

Vrsto aktivnosti pri spremembah in dopolnitvah planskih dokumentov v delovnih organizacijah in v sozdu je vodil tudi odbor za planiranje, to v sodelovanju z interno banko, predvsem v iskanju možnosti za sofinanciranje predvidenih naložb.

Pripravljeni gradivo sprememb in dopolnitev je obravnaval kolegij direktorjev sozda, razvojnim usmeritvam je bila posvečena še posebna seja, na kateri so bili prisotni vsi odgovorni delavci tozdogov in družbenopolitičnih organizacij. O razvojnih usmeritvah sozda in nalogah članov zveze komunistov na tem področju so spregovorili komunisti na posebni problemski konferenci sozda. Tako je zaokrožena razprava, ki je bila resnično vsestranska, opravljena na vseh ravneh, predlog sprememb pa bodo organi upravljanja v delovnih organizacijah in v sozdu na svojih sejah sprejeli do konca meseca oktobra.

Bronja Romanič

Razmere v MPI

Akumulativnost na ničli

Na nedavni konferenci osnovnih organizacij sindikata v delovni organizaciji Mlinsko predelovalna industrija so člani vzeli pod drobnogled gospodarjenje in poslovne rezultate v preteklem obdobju. Marija Dimitrijevič je spregovorila o težavah, s katerimi se pri svojem delu srečujejo delavci mlinsko predelovalne industrije in s katerimi bi bilo treba seznaniti širšo javnost, ne nazadnje pa je bilo kaj reči tudi o osebnih dohodkih v tamkajšnji delovni organizaciji.

Mesečni izpad proizvodnje

Rudi Kajtner je v svojem poročilu poudaril, da je delovna organizacija sicer poslovala ugodno in je finančni uspeh pozitiven, vendar se akumulacijska sposobnost približuje ničli. Mlin je zaradi tega, ker iz Vojvodine kljub sporazumu niso poslali pšenice, cel mesec stal, dali so ga v remont, delavce pa razporedili na druga delovna mesta.

Ubadali pa so se tudi s celovrsto drugih težav. V pekarstvu ugotavljajo slabo razmerje kruhov; preveč gre v prodajo osnovnih vrst, v Celju kar dobri tretjina. Pestijo jih nesorazmerja med cenami kruha. Drugo polletje bodo težave z odkupnimi

cenami pšenice. Cena moke je osnovana na ceni pšenice 11,30 dinarjev za kilogram, oni pa bodo morali odšteti za kilogram okrog 16 dinarjev. Nastaja vprašanje, kdo bo razliko kril. V zadnjem času močno rastejo cene surovin, ob tem pa jih tudi primanjkuje, denimo, margarine, čokolade. Stroški prevoza so hudo visoki, okrog milijardo dinarjev. Z gradnjo nove pekarnice v Celju, pravijo, bi prevoz na relaciji Celje — Velenje — Celje odpadel, kar bi zadeve seveda bistveno pocenilo.

Spregovorili so tudi o odkupu pšenice od domačih proizvajalcev, kmetov. Ta je potekal v redu, odkupili so 3600 ton pšenice, kar je petkrat več kot lani, s čemer so dosegli 95-odstotno realizacijo.

V razpravi je padlo vprašanje, zakaj v prodaji ni črnega kruha. Kljub temu, da v MPI napravijo 33 odstotkov osnovnih vrst kruha, le tega v glavnem porabi gostinstvo za družbeno prehrano, čeprav naj bi bilo prav ono tisto, ki bi moralo jemati posebne vrste kruha. Kljub izgubi 5,80 dinarjev na kilogram črnega kruha, ga po besedah Rudija Kajtnerja v MPI še vedno pečejo v omenjenem razmerju.

Zapostavljeni peki

Položaj delavcev, pekov, v mlinsko predelovalni industriji gotovo ni rožnat. Marija Dimitrijevič je izpostavila nekatere najbolj boleče točke.

Nedvomno dobivajo peki za svoje delo nizke osebne dohodke. Analize kažejo, da se vedno bolj oddaljujejo od povprečnega osebnega dohodka delavcev v gospodarstvu SR Slovenije. In to kljub izredno težkim delovnim pogojem bodisi mlinarja, slašičarja, peka ali skladiščnega delavca. Vsi po vrsti delajo v starih, dotrajanih obratih s slabo tehnologijo in zastarelo opremljenostjo. Delo peka, na primer, se odvija pri visoki vročini, v hitrih temperaturnih spremembah, na prepihu, sredi prahu (moke). Delavci delajo ob sobotah, nedeljah, na praznike, ponoči.

Le majhen je delež tistih, ki izpolnijo pogoje za polno upokožitev, večina jih gre predčasno v invalidsko. Pogosti so izostanki zaradi bolniškega staleža.

Ob vsem tem se ni čuditi, da je fluktuacija delavcev izredno velika in da je iz leta v leto manj tistih, ki bi se odločali za pekovski poklic.

Pred Dramljami smo na Sloveniki usposobili okrepevalnico, ki je dobrodošla, tako pripoveduje uslužbenka, predvsem za voznike tovornjakov. Največ namreč proda — mleka.

Občinski možje obiskali MPI

Sodelovanje in konkretna pomoč?

Nedavni obisk najodgovornejših predstavnikov občinske skupščine Celje, občinske konference SZDL, občinske konference ZSMS in sindikata s Edijem Stepišnikom, predsednikom skupščine na čelu v naši delovni organizaciji, utrjuje prepričanje, da je v naših ustaljenih prizadevanjih in v premagovanju gospodarskih težav pričakovati vsestransko in neposredno sodelovanje ter konkretno pomoč družbenopolitične skupnosti.

Iz izčrpnih, štiri ure trajajočih razgovorov o gospodarski problematiki, o samoupravnih odnosih in politični aktivnosti v naši delovni organizaciji je moč povzeti, da se odgovorni ljudje v celjski družbenopolitični skupnosti izredno zanimajo za vsa področja našega poslovanja in so pripravljeni z neposrednimi stiki in akcijami utrjevati pot iz gospodarskih in drugih težav. V članku bi iz bogate razprave želel opozoriti le na nekatere najvažnejše probleme.

Glavni problem, na katerega smo opozorili, je sama oskrba s

pšenico in moko, ki našo delovno organizacijo pesti že leta nazaj, kajti od tega ni odvisno le naše poslovanje, temveč celotna oskrba celjske regije, tako z mlevskimi izdelki kot tudi s pekovskimi in slašičarskimi proizvodi. Kljub temu, da smo letos domačemu, slovenskemu odkupu posvetili vso pozornost in doma odkupili desetkrat več pšenice kot lani, se je spet zataknilo okoli odkupa iz drugih republik. Čeprav smo za ves manjkajoči del sklenili in podpisali samoupravne sporazume, žal spet ugotavljamo, da se jih dobavitelji iz drugih republik ne držijo. Zato smo si bili vsi edini, da bo področju sporazumevanja potrebno posvetiti več pozornosti, v tem postriti odgovornost, kajti o neizpolnjevanju lahko beremo na vsakem koraku.

Ko smo spregovorili o pekarstvu, je beseda tekla v glavnem o izgradnji nove industrijske pekarnice v Celju. Trenutne pekarske kapacitete na celjskem območju so neusklajene, kar se kaže v neustreznih prostorskih razporeditvah in neprimerni tehnolo-

ški strukturi. Izhajajoč iz podatka, da približno 60 odstotkov kruha za potrebe celjske občine spčežjo v industrijski pekarni v Titovem Velenju, to nam povišuje stroške prevoza moke in kruha, že najmanjši zastoj v velenjski pekarni lahko ogrozi preskrbo Celja s kruhom, je izgradnja nove pekarnice v Celju nujno potrebna. Le tako bi lahko zagotovili zanesljivo preskrbo v občini ter odprli možnost za uresničenje naših razvojnih programov (proizvodnja dietetičnih izdelkov, izdelkov za družbeno prehrano). Z novo pekarno bi z minimalnimi vlaganji v že obstoječe objekte sprostiti tudi kapacitete za razvoj slašičarstva, katerega možnostjo so spričo odprto trga še velike.

To je le nekaj najvažnejših vtisov iz obojestransko koristnih razgovorov. Kot so nam predstavniki občinske skupščine zagotovili, to ni bil njihov zadnji obisk v naši delovni organizaciji. Že spomladi nas nameravajo znova obiskati, da bomo skupno ocenili, ali in v kolikšni meri so se stvari premaknile na bolje.

Peter Ograjenšek

Vodstvo celjskega družbenopolitičnega življenja na obisku v Kmetijski zadrugi

Živina se ne redi z dekreti

Pred nedavnim so Kmetijsko zadrugo v Celju obiskali najvišji predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij celjske občine. Šlo je za delovni obisk, na katerem bi se naj seznanili z naporom in vključevanjem Kmetijske zadruge v vsesplošno in edino odredujočo usmeritev za pridelovanje hrane doma ter s težavami, ki se v današnjem kmetovanju porajajo. Po razgovorih z vodstvom zadruge in člani samoupravnih organov so obiskali tudi Mirča Prezla z Rakove steze in Dadija Goričana v Socki, dolgoletna in uspešna kooperanta celjske Kmetijske zadruge.

Predstavniki občine in družbenopolitičnih organizacij so se najprej seznanili s poslovanjem, gospodarjenjem in načrtovanjem Kmetijske zadruge v Celju, beseda je v glavnem tekla, kako se zadruga vključuje v sedanje tokove gospodarjenja, kako načrtuje svoj razvoj na osnovi načela, da čimveč hrane pridelamo doma, kako je uspešna v izvozu in kako trdni so njeni odnosi v kooperaciji s kmeti.

Franc Derča, direktor zadru-

ge, je visoke goste seznanil s sedanji pogoji gospodarjenja, z naporom, da bi zadruga s svojimi kooperanti tudi v teh razmerah obdržala odnose po načelu delitve dela in rezultatih dela ter med drugim opozoril, da sedanji stabilizacijski ukrepi niso v prid donosnejšemu kmetovanju. Gre za dejstvo, da zaradi pomanjkanja reprodukcijskih materialov, predvsem pomanjkanja umetnih krmil, izničujemo desetletne napore pri intenzivni proizvodnji mesa. Selekcijiranje najproduktivnejših pasem živine, prevzgoja miselnosti in navad je trajala zelo dolgo; s prehodom na vse večjo uporabo umetne in umetno obogatene krme smo do nedavna uspeli vzrediti čredo, ki je dajala največje tržne in gospodarske viške. Ob pomanjkanju umetne krme, tudi ta je padla pod udarec zmanjševanja uvoza, pa so se živinorejci znašli pred dejstvom, da se morajo preusmeriti nazaj na pasme, ki smo jih pred desetletji zaradi premajhne produktivnosti izločevali.

Tovariš Derča je delovno skupino seznanil tudi z zanimivim podatkom, da se namreč stalež živine na območju zadruge ni bistveno zmanjšal, vendar je očitno manjša prireja, kvaliteta mesa pada, enake ugotovitve so tudi pri odkupu mleka. Zaradi slabše kvalitete mesa, nekateri uvozniki so usmerjeni predvsem na odkup »belega« mesa, se zadržujejo tudi izvozne možnosti. KZ Celje se sicer vključuje v trgovanje z deželami v razvoju, vendar so neurejene tržne razmere pri nas vzrok, da mnogo živine obide samoupravne in kooperantske dogovore in konča v klavninah za republiško mejo.

Po razgovorih v Kmetijski zadrugi Celje so gostje obiskali še dva kooperanta. Bili so v gosteh pri Mirču Prezlu na Rakovi stezi, ki je s kreditiranjem in strokovno pomočjo delavcev zadruge usposobil osem hektarjev površine za sodobno organizirano sadjar-

stvo, ter pri Dadiju Goričanu v Socki, ki je bil nekdanji delavec zadruge in se je po upokožitvi usmeril v vzrejo živine. V Socki je kmetijo vsa leta usposabljal in opremljal za sina, sicer arhitekta, ki bi se naj posvetil kmetovanju. Točneje, za vzrejo živine. Z družbeno pomočjo je zgradil sodobni hlev za okrog 60 glav živine.

Oba kmetovalca, dolgoletna kooperanta, sta goste seznanila z razmerami, ki so danes v kmetovanju prisotne. Ob tem sta naglasila, da o vseh načrtovanjih, preusmeritvah in kmetijski politiki najmanj sodočla — kmetijski proizvajalec. Predvsem kmet, če vemo, da je večina kmetijskih površin v privatni lasti, ob tem pa ne smemo zanemariti tudi dejstva, da je bil prav kmet doslej v podrejenem položaju ob družbenem kmetijstvu, ki navzlic mnogo večji denarni pomoči ni v celoti opravičilo svojega poslanstva. Beseda je tekla tudi o že znanih nesorazmerjih pri vlaganjih in družbenopolitičnem poslanstvu, ko smo kmeta vrsto let v družbi predstavljali kot nujno zlo.

Tuji novinarji na Dobrni

Sredi septembra je Slovenijo obiskalo dvaindvajset tujih novinarjev, zvečine iz zahodnoevropskih držav. Obisk so pripravile jugoslovanska in slovenska turistična zveza in poslovna skupnost slovenskih naravnih zdravilišč. Novinarji so se mudili v nekaterih zdraviliščih ter si ogledali naravne in kulturnozgodovinske znamenitosti.

Na svoji poti po Sloveniji so se ustavili tudi na Dobrni, kjer so v zdravilišču prenočili. Gostinski delavci na Dobrni si zlasti od skandinavskih časnikarjev v reklamnem in animacijskem smislu precej obetajo.

Delovni obisk v Blagovnem centru

Tesnejše vezi tudi navzven

5. oktobra so na delovnem obisku v delovni organizaciji Blagovni center bili predstavniki družbenopolitične skupnosti Celje. Razširjeni seji vodstvenih in vodilnih delavcev, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja so prisostvovali Zvone Hudej, Miloš Pešec, Drago Medved, Ivo Potočnik, Albin Cocej, Irena Novak in Vitomir Dolinšek.

Uvodoma je glavni direktor Venčeslav Zalezina vsebinsko predstavil delovno organizacijo, njeno dejavnost in organiziranost, njeno poslovanje zlasti pa probleme v zvezi s sprejemom, skladiščenjem in odpremo blaga, ter predočil nujnost in prioriteto izgradnje regijskega prehranbeno-preskrbovalnega centra, na osnovi česar bi zmanjšali motnje v preskrbi, transportni stroški bi bili nižji, kratka, zago-

tovljena bi bila preskrba prebivalstva.

V nadaljevanju sta Albert Lebič in Valentin Vidmar prisotne seznanila z organiziranostjo in aktivnostjo organov upravljanja, družbenopolitičnih organizacij, delegatskega sistema, s kadrovskega politiko in izobraževanjem.

Ob zaključku predstavitev je Danica Pirnat ocenila poslovanje, planske dokumente in razvojne usmeritve.

V razpravi je Vitomir Dolinšek, podpredsednik KPO sozda Merx spregovoril o samoupravnem sporazumevanju med ozdi proizvodnje in trgovine ter se posebej opozoril na nekatere probleme, ki se postavljajo pri sklepanju oziroma uresničevanju samoupravnih sporazumov, o čemer so sindikalni delavci pripravili razpravo za 10. kongres

zveze sindikatov Slovenije.

Svoj prispevek so dali tudi direktorji posameznih tozdov, obrazložili svoje težave in ocenili razvojne možnosti.

Na vsa zastavljena vprašanja predstavnikov družbenopolitične skupnosti so bili podani odgovori. Izrečena je bila tudi želja, da bi v naši DO pripravili razgovor s predstavniki sisa za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane oziroma o zagotavljanju in usmerjanju sredstev za intervencije v proizvodnji hrane, da bi utemeljili svoje potrebe, vezane z gradnjo novega centra.

Ob zaključku je predsednik izvršnega sveta Zvone Hudej ugotovil, da so poslovni rezultati ugodni in da ni bojazni, da zastavljenih razvojnih usmeritev s skupnimi močmi ne bi učinkovito uresničili.

Smo ali nismo kršitelji?

Delovna organizacija Blagovni center

Prekoračili rast osebnih dohodkov

Povprečni neto osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije znaša za prvo polletje 13.101 dinarjev, kar pomeni, da je naš povprečni neto osebni dohodek 5 odstotkov pod republiškim povprečjem. Iz podatkov je razvidno, da je dejanska rast bruto osebnega dohodka 40,12 odstotkov, rast primerljivega dohodka pa 39,32 odstotkov. Glede na povprečno razporejene bruto osebne dohodke v letu 1981 bi bila možna rast osebnih dohodkov za 29,64 odstotka; prekoračili smo jo za 10 indeksovskih točk.

Blagovni center je glavni nosilec preskrbe z osnovnimi prehranbenimi in drugimi proizvodi širšega regionalnega območja. Naša dejavnost sodi med tiste, ki so sezonskega značaja; po dinamiki dosežene realizacije je drugo polletje udeleženo z večjim deležem kot prvo. V planu za leto 1982 smo upoštevali vpliv sezonskih gibanj, vendar smo zagotovili skladno rast osebnih dohodkov glede na družbeni dogovor in dosežene rezultate do konca letošnjega leta. Naša delovna organizacija je bila ustanovljena z reorganizacijo sozda Merx s 1. januarjem 1981. Zaradi usklajevanja z ostalimi članicami sozda smo v lanskem letu postopno korigirali osebne dohodke, tako da bodo letošnji primerljivi z lanskimi šele ob koncu leta.

Z reorganizacijo je bila povsem na novo ustanovljena delovna skupnost skupnih služb. V začetku minulega leta smo se v delovni skupnosti odločili za postopno zaposlovanje. Tako imamo v polletju letošnjega leta 14 zaposlenih več kot ob polletju preteklega leta (vključno s petimi pripravniki in tistimi, ki so

bili po opravljeni pripravniški dobi razporejeni na dela in naloge, vendar od tega še ni preteklo eno leto). Tako lahko od mase osebnih dohodkov za lansko polletje odštejemo (za omenjene delavce) 156.748 dinarjev, za letošnje polletje pa 1.624.600 din.

Zelo slabi pogoji dela, zastarel način skladiščenja v naših skladiščih, nam povzročajo vsako leto več problemov pri nemotnem opravljanju nalog oskrbe, kar se odraža zlasti v sezonskih mesecih, ko se obseg dela poveča, nastopi pa tudi čas letnih dopustov. Zaradi tega smo v letošnjem letu (za določen čas) bili prisiljeni najti rešitev v sezonski delovni sili. Teh delavcev je bilo po stanju s koncem junija devetnajst, kar predstavlja v masi bruto osebnih dohodkov 540.681 dinarjev.

V prvi polovici leta nam iz naslova udeležbe v skupnem prihodku naši dobavitelji dolgujejo 2.500.000 dinarjev, kar predstavlja izpad v dohodku, dinamiko teh prihodkov pa po posameznih tromesečjih planiramo v sorazmerju z realizacijo.

Omeniti velja tudi ogromne stroške, ki nastopajo pri preskrbi s sladkorjem. Proizvodne organizacije zahtevajo brezobrestno kreditiranje proizvodnje pa tudi takojšen prevzem in plačilo celotnih količin sladkorja. Delovna organizacija Blagovni center je prisiljena te pogodbe sprejeti, zaradi nezadostnih skladiščnih površin pa moramo sladkor skladiščiti pri Skladiščnem transportnem centru v Celju. Vsi ti stroški niso vkalkulirani v prodajno ceno, kar povzroča pakirnici sladkorja izgubo, istočasno pa predstavljajo velik izpad v dohodku. Ti stroški znašajo za 1.674 tone prodanega sladkorja v prvem polletju skupaj 2.680.607 dinarjev.

Če upoštevamo obrazložitve o objektivnih okoliščinah, ki so vplivale na zmanjševanje do-

hodka oziroma na povečano maso osebnih dohodkov, ugotovimo, da bi bil primerljivi dohodek večji za 5.180.607 dinarjev in bi znašal 166.416.661 dinarjev; njegova rast bi bila 44-odstotna, osebni dohodki pa manjši za skupaj 2.165.281 dinarjev in bi znašali 64.536.086 dinarjev; njihova rast pa bi bila 36-odstotna.

Navajamo nekaj ukrepov za zmanjšanje prekoračitve oziroma za usklajevanje osebnih dohodkov z rastjo dohodka. Pri naših dobaviteljih bomo uveljavili plačilo udeležbe v skupnem prihodku, ki nam ga dolgujejo za prvo polletje. V skladu s stališči zveze sindikatov Slovenije bomo (v letu 1981 pa tudi v prvem tromesečju letošnjega leta nismo bili prekoračitelj) najkasneje do konca leta uskladili rast osebnih dohodkov s primerljivim dohodkom, s tem da bomo še zmanjšali nadurno delo, osebni dohodek bomo izplačevali vse do uskladitve v višini 95 odstotkov mase osebnih dohodkov, izplačanih v mesecu juniju, povečali količinski obseg prodaje, zmanjšali zaloge na tak obseg, ki še zagotavlja normalno oskrbo.

Ob koncu tega zagovora naj navedemo še nekaj. Tretjini naših delavcev se osebni dohodek oblikuje na osnovi količinskih normativov (kakor tudi na osnovi gospodarnosti) in če upoštevamo, da ravnno v teh mesecih zaradi močno povečanega obsega dela znatno presegajo normo (v večini primerov pa večja količina dela zaradi družbenega vpliva na oblikovanje dohodka ne pomeni sorazmerno povečanega dohodka), jim moramo večji osebni dohodek na osnovi več opravljenega dela in večjega količinskega obsega izplačati v obdobju, ko to delo opravijo.

Delovna organizacija Potrošnik

Nismo kršitelji družbenega dogovora

V prvem polletju letošnjega leta smo v naši delovni organizaciji Potrošnik ustvarili 1.667.031.098 dinarjev celotnega prihodka, kar je za 38 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Velik porast prihodka gre predvsem na račun novih prodajnih kapacitet v lanskem in letošnjem letu (blagovnica Vitanje, blagovnica Nova vas, blagovnica Gorica Titovo Velenje, SP Smartno Sl. Gradec). Kljub pričakovanju se ekonomičnost poslovanja v primerjavi s preteklim letom ni izboljšala (odmrznitev marž) in nabavna vrednost (indeks 139) še vedno hitreje raste od celotnega prihodka (indeks 138). To velja za tozde na Ravnah, v Slovenj Gradcu in v Radečah. Predvidevamo, da bo sedanji ukrep zamrznitve cen imel izredno slabe posledice na izboljšanje razlike v ceni, ki je več let nazaj drastično padala in povzročila, da je trgovina na drobno z živili poslovala na robu rentabilnosti.

Zaradi 39-odstotne rasti porabljenih sredstev je dohodek delovne organizacije Potrošnik porasel naproti enakemu obdobju lani za 31 odstotkov in znaša 174.622.179 dinarjev. Dosežen čisti dohodek se je povečal za 18 odstotkov in znaša 102.301.559 dinarjev. Dosežen čisti dohodek pa ni zadostoval za pokritje izplačanih bruto osebnih dohodkov (113.274.919 dinarjev), kar je povzročilo, da je prav tako kot v prvem tromesečju tudi ob polletju v delovni organizaciji izkazano 16.339.360 dinarjev izgube.

Izkazana izguba je za 5.412.487 dinarjev večja kot v

prvem tromesečju. V vseh tozdih z izgubo, razen v Prodaji Celje, so izgubo iz prvega tromesečja zmanjšali, v tozdu Prodaja Celje pa se je povečala zaradi priključitve bivšega tozda Prodaja Ruše kot sektorja v tozdu Prodaja Celje. Tozdu Prodaja Celje nosi veliko breme treh novih blagovnic (Vitanje, Nova vas, Ruše), kar bistveno vpliva na njegove poslovne rezultate.

Iz pregleda rasti primerljivega dohodka in rasti osebnih dohodkov je razvidno, da smo na ravni delovne organizacije kršili družbenega dogovora za 1,16 poena. Kršilci so tozdu Prodaja Celje z Rušami za 3,6 poena, tozdu Prodaja Slovenj Gradec za 1,16 poena, tozdu Prodaja Šentjur za 10,44 poena in tozdu Prodaja Ravne za 7,28 poena. Ker rast osebnih dohodkov v delovni organizaciji Potrošnik usklajujemo na ravni delovne organizacije, kar imamo tudi ustrezno urejeno v samoupravnih aktih, bomo do periodičnega obračuna s koncem septembra 1982 na ravni delovne organizacije uskladili rast osebnih dohodkov z rastjo dohodka, tozdi — kršilci pa morajo v svojih stabilizacijskih programih točno opredeliti, kaj bodo storili.

Kljub kršitvi družbenega dogovora pa so povprečno izplačani osebni dohodki po naših tozdih daleč pod republiškim povprečjem, kar je posebej problematično še zaradi tega, ker zaslužimo skoraj samo kvalificirano delovno silo. V povprečju smo s povprečno izplačanimi osebnimi dohodki 14 odstotkov pod republiškim povprečjem, to velja za prvo tromesečje, ta razkorak pa je v prvem polletju še večji.

Ko smo navedene kazalce izračunali po metodologiji za spremljanje dogovora in izhajali iz primerljivega dohodka, se je v novem pregledu rasti primerljivega dohodka in osebnih dohodkov izkazalo, da s 30. junijem nismo kršitelji družbenega dogovora.

Delovna organizacija Hoteli — Gostinstvo Celje

Velik padec pričakovanega dohodka

Skladno z določili in obveznostmi, ki izhajajo iz družbenega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1982, je delovski svet tozda Gostinstvo in turizem Celje na svoji zadnji redni seji zelo podrobno in celovito razčlenil sistem delitve osebnih dohodkov v tem tozdu in sprejel naslednje zavezujoče sklepe.

Maso, ki jo delavci dobijo za izplačilo osebnih dohodkov, je treba plansko predvideti skupaj z letnim gospodarskim načrtom in planom pričakovane realizacije za posamične gostinske delovne enote in tozdu kot celoto.

Gibanje rasti izplačanih osebnih dohodkov je v gostinski dejavnosti značilno sezonskega značaja, ker prihaja pri ugotavljanju celotnega prihodka in dohodka do večjih sezonskih nihanj, zlasti v spomladanskih, letnih in zimskih mesecih. Glede na obstoječi sistem delitve osebnih dohodkov, ki je približno 30 — odstotno odvisen od ustvarjenega dohodka v delovni enoti, kar predstavlja gospodarnost, gibanje le-teh uravnavamo z doseženo realizacijo v primerjavi s planiranim dohodkom, to pa je delež iz naslova stimulativnega nagrajevanja.

Ob ugotovitvi, da je v naši dejavnosti predvsem na področju Celja že od 1. septembra dalje

zapaziti precejšen padec pričakovanega dohodka v primerjavi s planiranim, meni delovski svet, da se bo takšen trend nadaljeval vse do meseca februarja 1983, nakar se običajno rast dohodka ponovno dvigne. Zato ocenjujemo, da bomo ob takšnem gibanju dohodka do konca leta v celoti uskladili raven izplačanih osebnih dohodkov z okviri sprejete družbene usmeritve.

Pripominjamo, da smo do konca junija letos aktivirali dve manjši delovni enoti, v katerih smo zaposlili šest izvajalcev, kar pa v letnem gospodarskem načrtu za leto 1982 nismo načrtovali.

Delovna organizacija Mlinsko predelovalna industrija Celje

Neplačana realizacija

Ugotovimo lahko, da naša delovna organizacija ob upoštevanju neplačane realizacije in kompenzacij ni kršitelj dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka. Pri tem moramo povedati, da nam zavod za intervencije v kmetijstvu poravnava obračunane kompenzacije z dvo do trimesečno zamudo. Za ostalo neplačano realizacijo smo že izvedli določene ukrepe, v teku pa so tudi tožbe.

Iz kazalcev je videti, da je močno porasla masa za osebne dohodke v delovni skupnosti skupnih služb in sicer z indeksom 148,9. Pri tem naj opozorimo na to, da se je delovna skupnost zaradi statutarnih sprememb do-

končno formirala tekom meseca maja 1981 in tako beležimo na dan 30. junija 1981 37 zaposlenih, povprečno število zaposlenih, vračunano na podlagi delovnih ur za prvo polletje 1981, pa je 27. Povprečni osebni dohodki za delavca, izračunani na podlagi delovnih ur za prvo polletje, so se v delovni skupnosti povečali za 14 odstotkov, kar je znatno manj od rasti osebnih dohodkov v tozdih.

Izplačani osebni dohodki so se gibali v skladu s planiranimi, manjša odstopanja so le v tozdu Pekarna in slaščičarna Rogaška Slatina, kjer pa beležijo tudi večji količinski porast proizvodnje, za 8,37 odstotka višji.

Nasprotno pa ugotavljamo, da raste dohodek bistveno počasneje kot celotni prihodek. Vzrok za to je v značilnih cenovnih razmerjih med pšenico in moko na eni strani ter moko in kruhom na drugi strani. Pri osnovnih vrstah kruha, ki ga je v proizvodnem programu 33 odstotkov, je negativna razlika med prodajno in lastno ceno celo preko pet dinarjev. Značilno sliko kaže tudi strošek porabljene energije, ki se je povečal preko 70 odstotkov, medtem ko količinska poraba energije po enoti proizvoda celo nekoliko pada. Pomembno je tudi dejstvo, da smo pri enakem številu delavcev v prvem polletju proizvedli 6 odstotkov več kruha, 5 odstotkov več pekarskega peciva in 4,7 odstotka več slaščic.

Z navedenimi podatki smo seznanili delavce tozdov in delovne skupnosti skupnih služb že na zborih in delavskih svetih v času sprejemanja periodičnih obračunov za prvo polletje.

Iz pisarne pravne službe

Kako bomo volili

Pregled rokov volilnih opravil pri volitvah delegatov v delovski svet sozda in organ samoupravne delavske kontrole sozda

Opravilo	Pristojni organ	Najkasnejši datum
1. razpis volitev	DS sozda	15. 10. 1982
2. imenovanje vol. komisije sozda	DS sozda	ob razpisu vol.
3. določitev točnega datuma vol.	DS tozdv	po razpisu DS sozda
4. imenovanje vol. komisije v tozdih	DS tozdv oz. enovite DO	po razpisu na DS sozda
5. imenovanje komisije za sestavo volilnega imenika	DS tozdv	po razpisu na DS sozda
6. sestava in razgrnitev volilnega imenika	komisija za sestavo vol. imenika	8 dni po njenem imenovanju
7. zahteva za popravilo volilnega imenika	volilni upravičenci v tozdu	5 dni pred volitvami
8. sklic kandidacijske konference	IO OOS tozdv	16 dni pred volitvami
9. predložitev kandidatne liste, zapisnik in pristanek kandidata (ali kandidatov, če je lista odprta) vol. komisiji	predsednik delovnega preds. kandidacijske konference	10 dni pred volitvami
10. preizkus kandidatne liste	vol. komisije tozdv	48 ur po sprejemu
11. razglasitev kandidatne liste	vol. komisije tozdv	5 dni pred volitvami
12. imenovanje volilnih odborov	vol. komisije tozdv	5 dni pred volitvami
13. priprava vol. materiala (glasovnice, zapisniki, glasov. skrinjice)	vol. komisije tozdv	2 dni pred volitvami
14. predaja vol. materiala, instrukcije vol. odboru	vol. komisije tozdv	1 dan pred volitvami
15. priprava volišča	volilni odbor	1 dan pred volitvami
16. glasovanje	volilci v tozdih	15. 11. 1982
17. ugotovitev rezultatov	volilni odbor	1 dan po glasovanju
18. ugotovitev rezultatov in predaja centralni volilni komisiji	vol. komisija sozda	2 dni po glasovanju
19. poročilo delavskemu svetu sozda	vol. komisija sozda	na prvi seji po volitvah
20. verifikacija mandatov novovoljenih delegatov	DS sozda	na prvi seji po volitvah
21. usklajevanje postopka volitve	vol. komisija sozda	ves čas poteka vol. priprav

Opombi:

Opravili pod točko 3. in 4. nista potrebni, če so v tozdu oziroma enoviti delovni organizaciji že imenovali stalno volilno komisijo.

Za organ samoupravne delavske kontrole sozda volijo delavci vsake delovne organizacije po enega delegata, zato je potrebno, da v delovni organizaciji, kjer je več tozdv, postopek kandidiranja usklajuje organ sindikata na ravni delovne organizacije.

Vilma Thaler

Delegacija trgovskih sindikatov iz Norveške

V prvi polovici septembra je sozda Merx obiskala trgovska delegacija iz Norveške, v kateri so bili Sidel Bank, podpredsednica trgovskega sindikata, Hilmar Olson, član odbora sindikata, I. Stjepan, večletni konzularni delavec na Norveškem, iz Beograda, in Mira Frolov, sekretarka republiškega odbora sindikata trgovine. Člani delegacije so želeli, da bi se o konkretnih vprašanjih pogovorili na kraju samem, v eni od trgovskih delovnih organizacij naše sestavljene organizacije, tako s predstavniki sindikata kot z vodilnimi delavci.

Podpredsednik KPO Jure Toplak je v pozdravnem govoru delegaciji norveških trgovskih sindikatov orisal značilnosti naše sestavljene organizacije združene dela. Janez Pešec je podrobno prikazal delovanje in probleme delovne organizacije Potrošnik. Delegaciji je pojasnil, kako se je in kako se trgovina razvija in nakazal nekaj problemov, ki posebno v zadnjem času spremljajo živilsko trgovino.

Boris Ropoša, predsednik koordinacije sindikata na ravni sozda, je sprgovoril o delovanju sindikalnih skupin, načinu dela osnovnih organizacij, o pomenu in vlogi konferenc sindikata in koordinacije.

Člane delegacije je predvsem

zanimalo, kako, na kakšen način in v kolikšni meri se sindikalne organizacije vključujejo v razreševanje vprašanj na posameznih področjih. Tako, denimo, jih je zanimal vpliv sindikata na način pridobivanja dohodka in njegove delitve, na planiranje, želeli so vedeti kaj več o solidarnosti v primeru, ko posamezne enote zaidejo v težave, kako je s svobodno menjavo, kakšna so razmerja osebnih dohodkov v delovni organizaciji v primerjavi z ostalim gospodarstvom.

Ocenili smo, da so bili razgovori obojestransko koristni in da nam bodo v napotek pri nadaljnjem sindikalnem delu.

Člani delegacije in naši predstavniki so se pogovarjali tudi na srednji šoli za blagovni promet, kjer so prav tako izmenjali nekatere tovrstne izkušnje.

Gostom smo razkazali Stari grad in panoramo Celja. Izročili smo jim turistične prospekte, v katerih si lahko preberejo več o možnostih letovanja v Celju in v širši okolici. Popoldne smo jim pokazali Savinjsko dolino. Posebno so bili navdušeni nad Mozirskim gajem v Mozirju. Obiskali smo tudi eno od turističnih kmetij, nedaleč od občinskega središča Gornje Savinjske doline.

Cveto Kolenc

Naši delegati za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije

Več odgovornosti in uresničevanje dogovorjenih načel

Za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije so bili izvoljeni tudi štirje delavci našega sozda: Cveto Kolenc iz Delovne skupnosti Skupnih služb sozda, Vida Leban iz GTC, dipl. inž. Janez Vertačnik iz TOK KK Šentjur ter Erna Breznik iz tozda Potrošnikove prodaje v Slovenj Gradcu. Vse štiri delegate, prekaljene sindikalne aktiviste, smo naprosili, da bi nam povedali svoja mnenja o tem, kako so potekale priprave na kongres, kako razprave o kongresnih gradivih, o čem je najpogostejše tekla beseda in kakšen je njihov prispevek h kongresu.

Cveto Kolenc:

Položaj delavca in medsebojnih odnosov

Cveto Kolenc je že petnajst let sindikalni aktivist. Trenutno je predsednik osnovne organizacije sindikata delovnih skupnosti skupnih služb v sozdu, član izvršnega odbora občinskega in izvršnega odbora republiškega sveta sindikata delavcev v trgovini.

»Priprave na 10. kongres so v naši osnovni organizaciji potekale po vnaprej določenem programu. Najprej smo analizirali položaj delavca v trgovini, o tem je bilo mnogo razprav, zatem smo obravnavali kongresna gradiva.

Jaz sem bil zadolžen za pravno gradivo o povezovanju in sodelovanju organizacij združenega dela s trgovino. Gre za izredno zapleteno in doslej premalo razčiščeno vprašanje teh odnosov, predvsem na osnovi sporazumevanja o dohodkih in delitvi dohodkov.

Zaradi že znanih razmer in delovnih pogojev je razumljivo, da je bilo največ govora o položaju delavca v trgovini. Znano je dejstvo, da skoraj tri četrtine članstva tvorijo ženske. Prav tako je znano, da so osebni dohodki delavcev v trgovini na repu osebnih dohodkov delavcev v drugih panogah, dasiravno je delavec v trgovini izpostavljen posebnim naporom, deljenemu delovnemu času in delu v najpogostejše težkih delovnih razmerah. Če k temu dodamo še posebnosti, gre za matere in vprašanje organiziranega varstva otrok, bi probleme v glavnem zaokrožili.

Delavec v trgovini je že vrsto let prvi, ki je deležen takšnega ali drugačnega razpoloženja občinstva. Poleg tega so tudi najvidnejši družbenopolitični delavci, zadnje čase je tega sicer nekoliko manj, upirali prst prav v tega delavca, češ, da je on kriv te ali one težave pri oskrbi. To je bilo seveda hudo krivično, kajti delavec v trgovini ni nič bolj odgovoren za razmere v oskrbi kot katerikoli drugi delavec v združenem delu. Šlo je za žalostno dediščino privzgojene miselnosti, o istovestnosti delavca v socialistični trgovini s privatnim trgovcem.

Dogovorili smo se, da bi naj jaz na kongresu razpravljaj o izgrajevanju odnosov med tozdi in delovnimi organizacijami, ki so združeni v sozdu. Torej o tem, kar doživljamo mi, ki smo združeni v sozdu. Gre za resnico, da vsi sozdi niso v enakem položaju, da so nekateri že lokacijsko opredeljeni, odmaknjeni, da drugi imajo vzpostavljene vse službe, kot jih imajo na ravni delovnih organizacij, da se nekateri zapirajo in negujejo le ozke interese, ki niso uokvirjeni v interese delovnih organizacij, kaj šele v celotni sozdu.

Vida Leban:

Sindikati bi moral sodelovati pri spreminjanju gospodarjenja

Vida Leban je že drugo mandatno dobo predsednik osnovne organizacije sindikata v tozdu

Gostinstva in turizma, sicer pa poslovodkinja gostinskega lokala Espresso in Lovski dom v Šentjurju.

»Naš sindikat se je pripravljaj na kongres skupaj z ostalimi osnovnimi organizacijami v de-

Cveto Kolenc

Vida Leban

Janez Vertačnik

Erna Breznik

lovni organizaciji, ki združuje isto dejavnost. Tudi pri nas je teklo največ razprav v zvezi s položajem delavca v gostinstvu. Ne gre za jadikovanje, ne gre za malodušje, vendar ne moremo mimo resnice, da delavec v gostinstvu še vedno ni plačan po vložnem delu. Da je nesmisel večji, smo se letos znašli tudi med kršitelji dogovora o rasti osebnih dohodkov.

Tudi delavec v gostinstvu ima deljen delovni čas. K temu moramo dodati še delo ob nedeljah in praznikih in seveda dejstvo, da je večina delavcev v gostinstvu podobno, kot v trgovini — žensk. Oba poklica imata nekaj skupnega — delo z ljudmi. To pa je zelo odgovorno in zahtevno delo, ki zahteva od vsakega delavca velik napor, saj mora biti pri delu vedno 'dobre volje', četudi za njegove težave in teh ni malo, nima nihče poslušal. Prav osebni dohodki in delovni pogoji so vzrok za tolikšno fluktuacijo delovne sile. Samo za primer, naš delavec zaradi danih pogojev ne more dobiti izplačanih nadur, zaradi potrebe si ne more vzeti 'prostega dne', zato te proste dni prenaša iz meseca v mesec in ob koncu leta ugotovi, da jih je v resnici podaril družbi, ker jih ne more izkoristiti. Ne moremo si namreč dovoliti, da bi lokal zaprli in na vrata obesili napis: 'Zaprto zaradi dopusta', kot to lahko in delajo v privatnem gostinstvu.

Med predkongresnimi razpravami smo izluščili vprašanje, o katerem bom govorila ali ga predložila kongresu. Gre za uveljavljanje sindikata pri uresničevanju stabilizacijskih programov v tozdih, delovnih organizacijah in sozdu ob najakumulativnejši izbiri materialov. V gostinstvu imamo namreč več težav s pridobivanjem materiala, vzemimo oskrbo z mesom, kavo in če hočete celo z oskrbo — toaletnega papirja, kot pa s samo izrabo teh materialov. Ne trdimo, da se marsikaj ne da tudi v našem gostinstvu izboljšati, bolje organizirati, poceniti in s tem prihraniti. Toda gostinstvo je tista panoga, ki drago plača vsak spodrsrljaj. V trgovino občan mora po mleko,

moko in sladkor. Gostišču se lahko odpove. In odpove se mu — najprej. Zato so naša planiranja daleč od realnosti, saj so odvisna od tržnih gibanj in družbenega standarda. Med razpravami o kongresnem gradivu smo tako iz prakse in ob vsakdanjem delu prišli do spoznanja, da bi sindikat moral sodelovati pri kakršnemkoli spreminjanju gospodarjenja, ga sooblikovati in ne samo potrjevati najpogostejše administrativne odločitve nekega državnega aparata. Ni treba biti posebno usposobljen, da ne bi videl, kako je med delavci, pou-

Kakorkoli že, dogovorili smo se, to je bil tudi moto naših razprav, da bi kongres seznanil s problemi vključevanja kmetov kooperantov v sindikat. Zanimivo je, da so kmetje kooperanti sami dali pobudo o vključevanju v sindikat že v času, ko v sindikatih o tem niso imeli razčiščenih stališč. Danes so razmere drugačne, beremo o vključevanju kmetov v sindikate na Vipavskem, v Ptujju, nekaj delamo na tem področju intenzivneje zdaj tudi sami.

Toda ob vključevanju kmetov

razmer dobi za primer naš kmet pri regresiranju umetne krme, gnojil in drugih za intenzivno pridelavo prepotrebnih sredstev na primer le pol dinarja pri kilogramu, kmet v bogatejši občini, v ravnini, pa dva ali celo tri dinarje.

Ni potrebno, da si agronom in da ugotoviš, koliko dela je bilo vloženo v pridobitev tega ali onega pridelka. To so vprašanja, s katerimi naj bi seznanil kongres in na katera bi naj tudi kongres slovenskih sindikatov dal trdnejša, konkretnija in oprijemljivejša merila.

klanjajo sklepanje samoupravnih sporazumov in se ne želijo trdneje vezati z organizacijami združenega dela blagovnega prometa. Mi pa zaradi pomanjkanja blaga ne ustvarjamo načrtovanega prometa, kot bi želeli in se s tem naš že tako majhen dohodek še manjša. Stroški poslovanja se občutno povečujejo, vse manj je denarja za osebne dohodke.

Razprave in priprave na 10. kongres bi bile pri nas učinkovitejše, če bi se vsi člani sindikata ali vsaj vodstva zavedali dolžno-

darjam delavci, največ strpnosti in poštenega odnosa do dela.

Tudi danes, v teh težkih gospodarskih razmerah, ki se najprej odražajo prav pri našem delu, ker je to odvisno od kupne moči in standarda občanov.

V zadnjem času smo vložili ogromno denarja v posodobitev gostinstva, gradili hotele in motele, razpredali verigo ponudbe tudi tja, kjer je privatno gostinstvo občinstvu obrnilo hrbet. Gre za napore in naložbe naših delavcev, ki se obrestujejo ali se bodo obrestovale šele z leti. Torej gre za samoodločno odpovedovanje v korist družbe in vsesplošnega standarda. Toda pri teh ali ob teh samoopovedih družba ne more pričakovati ali zahtevati, da bo delavec v gostinstvu prejemal osebne dohodke, ki so daleč od vrednosti njegovega vložnega dela.

Dipl. inž. Janez Vertačnik:

Vključevanje kmetov v sindikate

Dipl. inž. Janez Vertačnik je bil do letos predsednik osnovne organizacije sindikata delavcev temeljne organizacije kooperantov v Kmetijskem kombinatu Šentjur, sičér je vodja poslovne enote TOK na Planini pri Sevnici.

»Resnici na ljubo moram povedati, da so bile priprave in razprave o gradivu za 10. kongres v naši temeljni organizaciji slabo pripravljene in slabo organizirane. Bile so pač odraz dejanskega položaja našega sindikata, ki je nekoliko odrinjen od ostalega dela v kombinatu.

Poslanstvo in delo temeljnih organizacij kooperantov še ni v celoti izoblikovano, delavci, ki opravljamo dela v tej novi tvorbi, pa smo — terenci. Gre za razdrobljenost, težko se dobimo vsi skupaj in ko se, se najpogostejše ubadamo s konkretnimi težavami.

kooperantov v sindikate gre za osnovno vprašanje: kaj kmet — kooperant pričakuje, oziroma kaj mu sindikat daje, torej, kaj mu bo dal.

Gre za izenačevanje kmeta z delavcem v združenem delu. In če smo konkretnjeji, gre za vprašanje, kaj pravzaprav sindikat ponuja kmetu. Vsi vemo, kaj sindikat pomeni in predstavlja delavcu. Torej: kaj ima kmet konkretno od sindikata? Zastoj pravno pomoč ali tudi socialno varnost. Organizirano prehrano in pravico do cenejšega letnega dopusta v objektih, ki so namenjeni in zgrajeni prav v ta namen za delavce. Ko si podrobneje ogledamo naše razmere v šentjurski občini ali našem kolektivnu, ugotovimo, da kmet kooperant, član sindikata, nima istih možnosti in pravic.

Mi združujemo okrog 600 kmetov kooperantov. Gre za kmete, ki že vrsto let pošteno sodelujejo s kombinatom, gre za kmete, na katerih tudi kombinat gradi svoj razvoj, načrtuje gospodarjenje in bije bitko za čim več doma pridelane hrane. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da naš kombinat sodi med tiste redke družbene organizacije, ki imajo izredno malo družbenih kmetijskih površin. In zdaj zanimivost, ne glede na to naš kombinat dosega izredne gospodarske uspehe, ki temeljijo prav na zaupanju in sodelovanju kmetov kooperantov. Po drugi strani je naš kombinat na območju, kjer se tržne razlike najbolj in najostreje nakazujejo. Mejimo, oziroma čutimo vpliv katerega koli posega v sosednji republikli, kjer hitreje in zato tudi uspešneje oblikujejo tiste prvine gospodarjenja, ki so za kmeta v danem trenutku najbolj mamljive — s ceno. Kaj pravzaprav našega kmeta kooperanta obvezuje na dogovore, vlaganja in načrtovanja kombinata? Samo poštenost in morala. Zdjaj pa pogledjmo še drugo plat. Naša občina se bori z nerazvitostjo, zaradi geografskih pogojev je naš kmet v mnogo slabšem položaju od onega v ravnini. Zaradi teh

Erna Breznik

Za težko delo primerno plačilo

Erna Breznik je v tozdu Prodaja Slovenj Gradec zaposlena kot poslovodja poslovalnice Samopostrežba. Vrsto let je sooblikovala delo v sindikatu, bila članica izvršnih odborov, nazadnje je bila blagajničarka osnovne organizacije sindikata.

»Uvodoma se naj zahvalim za zaupanje sodelavcev, da so me izvolili za njihovega delegata na 10. kongresu. Pred mano je, priznam, težka naloga, da opravičim njihovo zaupanje in da na kongres prenesem vse, za kar so me zadolžili.

Priprave na 10. kongres so med našim članstvom potekale zvečine v razpravah o odnosih, ki bi naj temeljili na združevanju dela in sredstev med proizvodnjo in blagovnim prometom. O tem smo razpravljali tudi na konferenci sindikata delovne organizacije Potrošnik.

Gre za vprašanja, ki so za nas bistvenega pomena, saj je od njih odvisen tudi naš dohodek.

Zakon o obveznem združevanju dela in sredstev zavezuje le organizacije združenega dela v blagovnem prometu, da delujejo na osnovi teh določil, medtem ko proizvodne organizacije v to združevanje niso vključene, zato se ne čutijo 'dolžne' enako odgovorno obravnavati teh vprašanj. Znano je, da si mnoge delovne organizacije z zviševanjem cen pridobivajo sredstva. Blagovnemu prometu pripade le manjši del tega in še to si delita grosist ter maloprodaja v razmerju, ki je ugodnejše za grosista. Zato želimo, da bi bili tudi odnosi med grosisti in maloprodajo jasneje opredeljeni, da bi vsak dobil v resnici tisti del, katerega si je z delom zaslužil.

Danes zaradi večjega povpraševanja kot je ponudba blaga široke potrošnje mnoge proizvodne delovne organizacije od-

sti, ki jih imamo. Žal ugotavljam, da je premajhna aktivnost že v izvršnih odborih, da so posamezniki funkcijo sicer sprejeli, vendar s svojim delom ne opravičujejo zaupanja, ki so jim ga člani namenili.

Težav, ki tarejo delavce, zaposlene v trgovini, je veliko, zato bi razen o problematiki, o kateri sem uvodoma govorila, želela opozoriti še na več stvari. Ko primerjamo zaposlene v proizvodnih delovnih organizacijah in v trgovini, opazimo stvari, ki odbijajo mladi perspektivni kader od trgovine. Mladi si zato raje iščejo in se zaposlujejo na delovnih mestih, ki so manj izpostavljeni in boljše — plačana.

Narava in organiziranost trgovske mreže je takšna, da ne omogoča vsem delavcem trgovine niti organizirane tople prehrane. Za malico si pač vzamemo čas, ko je v lokalu manj strank.

Če bi namreč tudi imeli 'toplo malico', zaradi nje ne moreš pustiti stranke ali lokal enostavno zapreti. Delovni pogoji v trgovini niso lahki, kot to nekateri menijo. Ves delovni čas preživiš stoji, zvečine smo v trgovini zaposlene žene in matere, stranki moraš ne glede na osebno počutje vedno kazati vesel obraz, torej igrati zadovoljno in srečno osebo.

Toda tega smo se zavedali že takrat, ko smo se za ta poklic odločili. Zato pričakujemo, da bomo za vloženo delo resnično tudi nagradi.

Kaj jaz pričakujem od kongresa? Doslej smo mnogo govorili, zdaj je čas, da preidemo od besed k dejanju. Le tako bomo lahko uresničili načela gospodarske stabilizacije in z zaupanjem zrlji v bodočnost. Najti moramo način, da bi bili odgovorni resnično odgovorni. Ne smemo več miže mimo napak, ki so jih doslej nekateri delali. In namesto da bi jih poklicali na odgovornost, so ti prišli še do boljših in še odgovornejših delovnih mest...

Marija Pečolar

Poslovala se je naša Hilda Matelič

Teško zapušča svoje sodelavce

Delavski svet delovne organizacije Blagovni center je na nedavni seji spregovoril o vrsti vprašanj, razpravljal in sklepal o nekaterih pomembnih gospodarskih in razvojnih vprašanjih, ob zaključku pa se je predsednik obrnil k eni od članic delavskega sveta, da se ji iskreno zahvali za dolgoletno, skladno in tvorno sodelovanje. Hilda Matelič odhaja v pokoj. Po petintridesetih letih, med katerimi jih je kar trideset delala v delovni organizaciji, odkoder se sedaj poslavljala.

Ni ji lahko. Ko sem jo zaprosila za razgovor, je jokala. Rada bi še bila v tej delovni sredini in s težkim srcem jo zapušča. Delovno organizacijo, sodelavce, tovariše, prijatelje.

Hilda se je leta 1931 rodila v Zalcu, v tamkajšnji delavski družini, očetu šoferju in materi gospodinjici. V družini so bili trije otroci. Ko je končala osnovno

šolo in štiri razrede nižje gimnazije v domačem kraju, se je vpisala na srednjo medicinsko šolo v Maribor. Sreča ji ni bila naklonjena. Ni dobila štipendije in morala se je vrniti domov, kajti z denarjem, ki ga je vsak mesec prinesel oče, je petero ust težko živelo.

Hilda je bila mlada in zdrava in čeprav ukazljiva, se je morala zaposliti. Leta 1947 si je poiskala delo pri Mesoprometu v Celju.

To podjetje se je kasneje preimenovalo v trgovsko podjetje Agropromet in se je leta 1952 združilo s trgovskim podjetjem Merx. Opravljala je delo kontistke stroškovnih računov in kalkulacij, sedaj pa je bila vodja oddelka za pripravo dokumentacije za avtomatsko obdelavo podatkov v tozdu Agropromet.

Hilda se je leta 1953 poročila. Možu Damjanu je povila hčerko Nevenko, ki je sedaj profesorica

slovenskega jezika, in sina Aleksandra, še študenta strojništva.

S privarčevanim denarjem in s stanovanjskim posojilom delovne organizacije so Mateličevi vgradili lasten dom, v katerega je vgrajeno mnogo lastnega truda in napora.

in kdor naše Hilde ne pozna, mu naj povemo, da je bila vsa ta leta pri delu izredno prizadevna, vsak trenutek odločna in nepopustljiva pri uveljavljanju delavčevih pravic, dosledna pri opravljanju dolžnosti, tovariška, pripravljena pomagati, še zlasti mladim, ki se na delovnem mestu niso prav znašli. Zaradi vsega tega in zaradi njenih dragocenih človeških vrlin smo jo sodelavci izbrali za vodjo samoupravne delovne skupine.

Njena prizadevanja, njeno bogato delo in plodovi tega dela v delovni organizaciji niso ostali skriti. Ob 20-letnici delovne organizacije Merx je Hilda Matelič prejela zlato plaketo.

In sedaj se naša Hilda poslavljala. Želimo ji predvsem zdravja in sreče in se ji zahvalujemo za njeno dolgoletno marljivo in vestno izpolnjevanje vseh nalog.

Zdenka Zimšek

mnenja, sklepi, stališča

Volilna komisija

Za izvedbo volitev novih članov delavskega sveta in delavske samoupravne kontrole je delavski svet sodna imenoval komisijo, katere predsednica je Elza Sagadin, DSSS sodna, njena namestnica je Režika Jančič iz KZ Laško, Pavla Žmahar iz DSSS sodna je tajnik, njen namestnik Boris Kmet, Boris Ropoša iz TEKO je član, njegova namestnica pa Fanika Ilijaš iz GTC Celje.

Nova sestava komiteja za obrambo in samozaščito

Delavski svet sodna je imenoval nove člane komiteja za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Predsednik komiteja je Franc Ban, predsednik kolegijskega poslovnega organa, njegov namestnik je Franc Petauer, člani pa Vlado Črešnik, Žare Frančeskin, Boris Ropoša, Alojz Recko, Vitomir Dolinšek, Venčeslav Zalezina, Jože Gračner in Jure Toplak. Po ustanovitvi koordinacijskega odbora ZSMS bo predlagan še en član.

Novi samoupravni akti

Kot smo že poročali, do določenega roka vsi tozdi niso obravnavali in sprejeli predlogov in dopolnitev samoupravnih sporazumov o združitvi v sozd in o povračilu stroškov ter drugih sredstev, zato je delavski svet sodna podaljšal rok do srede avgusta. Članom delavskega sveta sodna so za zadnjo sejo posredovali podatke, da so bili končno ti akti sprejeti v vseh tozdih, kot tudi spremembe in dopolnitve statuta sodna in samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci tozdi oziroma enovitih delovnih organizacijah in delavci delovne skupnosti skupnih služb sodna.

Propadla okrogla miza

Na seji predsedstva koordinacijskega odbora OOS sodna je bilo ugotovljeno, da ni bila organizirana okrogla miza, na kateri bi obravnavali probleme zbiranja odpadnih surovin. Ob tem je zanimivo, vsaj tako je bilo povedano, da je gradivo že pripravljeno. Torej: »dinar k dinarju — mogoče vsaj (okrogla) miza...«

Kje se zatika v Potrošniku

V delovni organizaciji Potrošnik je bil po dogovoru opravljen razgovor v tozdu Prodaja Celje. Vodstveni delavci sodna, družbenopolitičnih organizacij, delovne organizacije in tozda bi naj analizirali razmere v tem tozdu. Udeleženci razgovora so prišli do zanimive ugotovitve, vsaj tako je bilo posredovano na kolegijski poslovnemu organu in drugih odgovornih delavcev v sozdu: težave v tozdu Prodaja Celje so podobne težavam v celotni delovni organizaciji. Problemi v celotni verigi blagovnih pretokov, nerazčiščene relacije med maloprodajo — Blagovnim centrom in marketingom. In še novost: težave so povezane tudi s »subjektivnim faktorjem«.

Pomoč pri izvozu mesa

Delavski svet delovne organizacije Blagovni center je sprejel sklep, da bo zagotavljal stimulacijo pri izvozu mesa, o čemer bodo obvestili vse naše kmetijske organizacije.

Zaradi vse slabše oskrbe s kavo daje Blagovni center pobudo za sestanek s predstavniki maloprodaje in gostinskih organizacij. S kavo bodo predvidoma še večje težave, ker se bo na carinah zaplenjena zbirala pri Zveznem zavodu za rezerve in delila po republiškem razdelilniku.

Podražitev mimo dogovora

Delovna organizacija Belje Commerce nam je pri dobavljeni količini sladkorja zaračunala dodatnih 40 par po kilogramu. Tudi pri količini je prišlo do razlike, ker nismo uspeli prodati dogovorjenih količin njihovega vina in mesnih izdelkov. Na vidiku je novo srečanje najdogovornejših delavcev obeh sozdov.

Mlini so mesec dni mleli izgubo

Na drugi seji konference OOS DO MPI, seje se niso udeležili Rajko Čizek, Valter Frangež, Edi Friškovec in Marjan Rojnik, so med drugim obravnavali tudi gospodarjenje v minulih mesecih in ugotavljali, da je finančni uspeh delovne organizacije sicer še pozitiven, vendar se akumulacija približuje ničli. Kot prvi vzrok za to so navajali enomesečni izpad mlinске proizvodnje. Mlini so obstali zaradi neuresničenih, po sporazumu sklenjenih dobav pšenice iz Vojvodine. Na mlinu so se lotili remonta, ostale delavce pa so napolnili na druga dela.

Svet opozoriti na Kope

S priključitvijo gostinsko turističnega centra Kope je treba takoj začeti s spremenjeno obliko ponudbe tega, za nas in naš razvoj gostinsko turistične dejavnosti pomembnega mejnika. Kolegijski poslovodni organ sodna je zadolžil J. Toplaka, da se s sektorjem za razvoj in investicije ter z drugimi našimi sposobnimi delavci lotijo oblikovanja reklamnega prospekta, organizacije postavitve opozorilnih obcestnih tabel, postavitve kioskov za boljšo oskrbo smučarjev, predvsem pa da za bližnje FIS in druge tekme najdejo sodelavce iz združenega dela, ki bi s svojimi reklamnimi ploščami opozarjali nase.

Plan izvoza in uvoza ter SISEOT

Aktivnosti za usklajevanje plana izvoza in uvoza s SISEOT so v teku. Mi vztrajamo pri prvotnem programu, sprememba je le pri KK Sentjur, kjer je znesek razpolovljen. S Hmezadom usklajujemo zaradi toče nepredviden izpad pridelka hmelja.

Zdravniki in farmacevti na Dobrni

Naravno zdravilišče na Dobrni se v slovenskem, jugoslovanskem in tudi v mednarodnem prostoru znova vse bolj uveljavlja do tiste mere, kot to zasluži vrednost njegove termalne vode, v kateri so naravne sestavine, pomembne ne le za revmatologijo, temveč tudi za celo vrsto internih, ginekoloških, metaboličnih, kardiovaskularnih in ne nazadnje celo onkoloških obolenj. O vse večjem ugledu zdravilišča prav gotovo govorijo jugoslovanski zbori zdravnikov, ki se v mesecu oktobru vrstijo na Dobrni drug za drugim. Tu prav gotovo ne gre za vrsto medicinskega turizma, temveč so to strogo namenska, visoko strokovna in dobro pripravljena srečanja najvidnejših strokovnjakov, ki imajo v posameznih strokah tudi močno besedo v oblikovanju svetovne zdravstvene doktrine.

V začetku oktobra so sekcija za fizikalno medicino in rehabilitacijo pri ZZD Slovenije in slovenska naravna zdravilišča pod pokroviteljstvom tovarne zdravil Krka iz Novega mesta pripravili na Dobrni tretji jugoslovanski simpozij o uporabi naravnih zdravilnih sredstev. Srečanja, ki je bilo tokrat privklat v Sloveniji, se je udeležilo 70 zdravnikov iz vse Jugoslavije. Govorili so o nuji, da v bolnicah in klinikah ob uporabi potrebnih zdravil začnejo v večji meri razmišljati tudi

o vrednostih naravnih zdravilnih sredstev, o nedvoumni zdravilnosti naravnih elementov, kot so voda, zrak, topla in termalna voda, naravna zelišča. Še zlasti, ker morajo zdravniki danes v povprečju zdraviti deset odstotkov bolnikov zaradi stranskih učinkov pri jemanju zdravil.

Beseda je tekla tudi o mestu in vlogi naravnih zdravilišč v verigi

medicinskih ustanov. Med sklepe so zdravniki zapisali, da je treba racionalizirati koriščenje zdraviliških rehabilitacijskih kapacitet, povezati tako v regiji, republikah in federaciji zdravilišča kot enakovredni segment medicinske pomoči in izenačiti pošiljanje v zdravilišča s pošiljanjem v druge medicinske ustanove. Strokovnjaki so oblikovali

osnove za enovito medicinsko doktrino na tem področju.

Takoj za tretjim simpozijem o uporabi naravnih zdravilnih sredstev se je 4. oktobra začel jugoslovanski simpozij športne medicine, ki sta ga na Dobrni organizirala inštitut za medicino dela, prometa in športa medicinske fakultete v Ljubljani in združenje športne medicine Jugoslavije. Na tem enotedenskem simpoziju je sodelovalo 180 zdravnikov in absolventov postdiplomskega študija te medicinske veje. Govorili so o osnovnih vprašanjih športnega travmatizma, o osnovah elektrokardiografije športnikov, o zdravstveni zaščiti športnikov, o dopingju, o rehabilitaciji športnih poškodb, športni masaži, metodologiji športnega treninga, o športno medicinski problematiki zimskih in višinskih športov, boksa in podvodnega športa in ne nazadnje o športu kot rehabilitacijski možnosti.

Omenjeni simpozij športne medicine se je končal 10. oktobra, 14. oktobra pa so na Dobrno pripotovali slovenski farmacevti, da na dvodnevem simpoziju izmenjajo izkušnje in se srečajo na redni letni skupščini. Čez 200 udeležencev bo imelo gotovo o marsičem govoriti, še zlasti spričo težkega položaja v preskrbi z nekaterimi zdravili, kar od njih terja dodatno znanje in usposobljenost v iskanju enakovrednih medicinskih pripravkov.

Igre spretnosti

V začetku oktobra so delavci Partizana Gaberje iz Celja organizirali že tradicionalne, četrte Igre spretnosti, zabavno-rekreativno tekmovalstvo, ki je bilo tokrat v bazenu pod Golovcem. Pokrovitelj iger je bil občinski svet zveze sindikatov Celje, v imenu katerega je igre odprl Marjan Jeranko, pozdravil vse udeležence in jim zaželel mnogo športnih uspehov. Igre sodijo v čas priprav na sindikalne kongrese, obenem pa so z njimi želeli počastiti 90-letnico rojstva tovariša Tita in 30-letnico organizacije Partizan.

V letošnjih igrah so sodelovala društva in delovne organizacije, Partizan Gaberje, Partizan Štore, Partizan Pod gradom, Cinkarna, Železarna Štore, Merx z 9-članskimi ekipami. Tekmovali so v igri z odbojgarsko žogo, v vlečenju

tekmovalcev na avtomobilski zračnici, v veslanju na zračnicah, v košarki na vodi, v štafeti z blazinami in v prevozu različnih predmetov v malem gumijastem otroškem čolniku.

Kot lanskoletni zmagovalci iger spretnosti smo se ponovno dobro pripravili in si srčno želeli ta naslov ohraniti. S tekmovalcem smo dobro sodili, dobro vnovčili tudi jollyja, ki nam je podvojil največje število točk. Igre so bile namenjene športnemu tovariškemu srečanju, vendar v borbi za točke je kmalu prevladalo tekmovalno vzdušje, ki nas je zaradi nasprotnih ekip stalo nekaj točk. Ob koncu smo bili še ob športno srečo v dobro zmagovalcem. Zmagala je ekipa Partizana Gaberje, mi pa smo bili vice prvaki in osvojili sre-

brno medaljo. Tretje mesto in zasluženo bronasto kolajno je osvojila Cinkarna, ki se je srčno borila in ostala za nami le s točko razlike. Prehodni pokal je torej odšel v roke tekmovalcev ekipe Partizana Gaberje, vendar obljubljam, da bo prihodnje leto ponovno naš.

V naši ekipi Merxa so tekmovali Milenko Adjušič, Alojz Kuljat, Blanka Jan, Željko Lamut, Blanka Koso-lovska in Zdenka Zimšek iz Blagovnega centra, Boris Kmet in Helena Muhovec iz Potrošnika ter Dani Kampuš iz Mlinske predelovalne industrije. Pri tem tekmovalju smo ugotovili, da imamo v naših delovnih okoljih različne plavalce, ki bodo zagotovo dobro zastopali svoje delovne organizacije na drugih letnih trim igrah sodna Merx. zz

Rehabilitacija športnih poškodb v praksi Zdravilišča Dobrna

Dragocene izkušnje načrtnega dela

V začetku oktobra so se na Dobrni na svojem rednem jugoslovanskem simpoziju športne medicine zbrali strokovnjaki iz vse Jugoslavije. Več kot 180 strokovnjakov in absolventov postdiplomskega študija športne medicine je teden dni razpravljalo o različnih vidikih te pomembne medicinske usmeritve, v kateri se jugoslovanski medicinci ponašajo z najvidnejšimi, svetovno priznanimi strokovnjaki. Dejstvo, da je pridobitev organizirana na Dobrni, priča o tem, da so v našem zdravilišču Dobrna tudi na tem področju že dosegli vidne uspehe. Da bi tudi laiki dobili vpogled v tovrstna prizadevanja zdravniškega teama na Dobrni, objavljamo sestavek dr. Jožeta Baroviča, specialista fizikalne medicine in rehabilitacije, diplomanta postdiplomskega študija športne medicine, sicer pa šefa službe za fizikalno medicino Zdravilišča Dobrna.

»V našem rednem delu pri zdravljenju in rehabilitaciji poškodovanih in bolnih športnikov skoraj dve tretjini primerov odpade na tendopatije. Kadar govorimo o tendopatijah, mislimo največkrat na prizadetost struktur in neposredne okolice sklepa. V širšem smislu pa so del sklepnega revmatizma. Tu gre torej za obolenja mišic, kit, kitnih ovojnica, mišičnih prijemališč, sluznikov in podkožnega maščobnega tkiva. Ko gre za kombinacijo omenjenih lezij, govorimo o fibrozitizmu, ki ga po svoji lokalizaciji v posameznih strukturah različno imenujemo: myofibrositis, kapsulitis, bursitis, panniculitis.

Po topografski lokalizaciji pa ga delimo na: torticollis, periarthritis, radiocarpalis, myofibrositis, trochanteritis, periarthritis genus, fibrositis manus in drugo.

Ko gre za fibrozitične spremembe na kitah, ga imenujemo tendinitis, tendovaginitis kitnih prijemališč in ustrezajočega dela kosti. V vseh primerih gre za izolirane lezije v sicer zdravem organizmu. V kliničnem pregledu je prisotna bolečina, ki je difuzna ali omejena na ozka področja — boleča točka. Prisotna je lokalna omejenost gibljivosti, simptomi pa se v svoji intenzivnosti spreminjajo tako, da mraz in aktivnost in psihična tenzija povečujejo bolečine. Etiološko pa so vzroki tendopatij v:

1. patoanatomskem substratu — kjer prihaja do parahimatozne degeneracije mišic in do proliferacije fibroblastov v fibrozem tkivu in

2. v lokalnih lezijah prizadetih struktur in mumiranih mikrotravmah.

Kite so sestavljene iz kolagenih fibril, so slabo vaskularizirane in ovite s kito ovojnicjo, ki sestoji iz notranjega in zunanega lista. To omogoča lažje drsenje kite in povečuje odpornost kite na trakcijo. Patološki procesi se razvijajo na notranji strani kitne ovojnice v smislu nastajanja vezivnega tkiva in tako ta ovojnica zadebeli. Drsenje pri kontrakciji mišice postane neenakomerno in prihaja do ruptur manjših ali večjih skupin vlaknen vezivnega tkiva. Zaradi slabe vaskularizacije prihaja do mikronekroz prizadetega območja in do nalaganja apnenih soli. Tako se lahko od začetne okvare proces

razširi celo do te stopnje, da prizadene funkcije sklepa.

Tendinitis klinično ne moremo razlikovati od tendovaginitisa. Pri obeh so prisotne bolečine in krepitacije. Bolečina je zlasti ostra na mestu kitnih prijemališč in ustreznega dela kosti. Najpogostejša izolirana tendopatija je epicondylitis komolca. V športni patologiji ga imenujemo teniški oziroma kopljaški komolec. Sicer pa tu gre najčeseje za kombinacijo lezij v smislu periartričnega sindroma. Javlja se kot rezultat ponavljajočih se mikrotravm. Tu na prijemališču kite zaradi travm prihaja do nekroze in ruptur kitnih vlaken, zaradi česar se v poznejši fazi tod nalagajo kalcijeve soli. Klinično je prisotna bolečina v predelu epikondilusa, ki izžareva v podlakt. Bolečina se posebej potencira, ko stisnemo pest ali če izvedemo gib pronacije.

Pri periartritisu ramena gre za entezopatijo prijemališča mišice m. supraspinatusa s tendopatijo dolge glave m. bicepsa in pogosto spremljajočim subakromialnim bursitisom. Obolenja predstavljajo 80 do 90 odstotkov vseh obolenj ramenskega sklepa. Klinično pa se kaže z lokalno bolečino, spremljajočim spazmom mišic in omejeno gibljivostjo v ramenskem sklepu. Pri palpaciji kite v intertubermuskularnem sulku je prisotna močna bolečina. Jurgasonov znak potrjuje diagnozo in demonstriramo ga tako, da poskušamo supinacijo podlehiti, ko sta rama in komolec v adukciji. Ostra bolečina v dolgi glavi m. bicepsa oznanja pozitiven Jurgasonov fenomen. V športu je ta problem pogosto prisoten pri orodnih telovadcih, v rokoborbi, pri dviganju uteži in pri veslanju.

Pogoste so tudi afekcije kit ekstenzorjev prstov in podlehiti. Tu največkrat pride do vnetja ovojnice, tenosinovitis, ki ga spremljata eksudacija in obolenje okolnega vezivnega tkiva s krepitacijami. V športu je to prisotno pri rokometu in metu diska ali krogle.

Zadnje čase opažamo vedno večjo prizadetost Ahilove kite. Ta cendopatija, ki je bila nekoč

zelo redka, je vedno bolj pogosta. Opažamo jo pri tekačih, pri igralcih tenisa, posebej pa pri smučarjih. Menimo, da ima pri tem posebno vlogo čevljev. Ko smučar vozi z rahlo flektiranimi koleno, so Ahilove kite maksimalno napete. Pri tem so pritisnjene ob rob čevlja in v primeru frontalnega padca v že prej degenerativno spremenjeni kiti lahko pride do ruptur, v intaktni kiti pa do pojava bolečine zaradi tendopatije. Pri tem dajemo poseben poudarek varnostnim vezem, ki naj bi v takšnih situacijah popuščale in osvobajale Ahilovo kito pritiska.

Pri tekačih lahko na mestu prijemališča plantarnih mišic, ligamentov in fascije na peti kot rezultat entehitisa nastane trnasti izrastek, ki lahko v nadaljnji športni aktivnosti povzroči dodatne težave.

Periarthritis coxae in trochanteritis sta prisotna na mestu pripoja m. gluteus medius in m. tensor fasciae late kot posledica mikrotravm v tem predelu. S to tendopatijo nimamo dosti izkušenj, nekaj več pa jih imamo v zdravljenju periartritisu genusa, ki se razvija na mestih pripoja kolateralnih ligamentov in ustreznega dela kosti.

Značilnost zdravljenja športnih tendopatij

Tendopatija izključuje udeleževanje na športnih tekmovanjih. Bolečina in funkcionalna prizadetost inhibirata adaptivsko-kompenzatorne mehanizme ter prizadeneta že doseženo koordinacijo in splošno motoriko. Zahvaljujoč povečani možnosti sprejemanja kompenzatornih mehanizmov, dobri splošni fizični kondiciji in ravni specialne treniranosti, športniki za razliko od drugih hitreje in bolj uspešno reagirajo na terapevtske procedure. Iz naše prakse vidimo, da lahko ima daljši čas mirovanja tudi negativen učinek na zniževanje koordinacijskih lastnosti, kar spet znižuje raven športne tehnike posameznika in onemogoča uspešno vrnitev v cikel tekmovanja.

Zaradi vsega tega smo splošno veljavno terapevtsko proceduro

nekoliko modificirali in sicer takole. Po postavitvi diagnoze na osnovi kliničnega pregleda in RTG izvida, kjer lahko opazimo na okostju destruktivne in rekonstruktivne spremembe, uporabimo še sonografsko diagnostiko. Pri tem uporabljamo aparat Sonomat, ki predstavlja kombinacijo ultra zvoka in diadinamskega toka. Tu uporabljamo načelo različne hitrosti toka skozi prizadete strukture. Na merilnem instrumentu nam različne vrednosti nakažejo odgovor za obsežnost in velikost lezije. Lokalno v bolečo točko apliciramo 0,5 do 1-odstotni novocain ter razpoložljive kortikosteroide. Pri uporabi UZ smo najboljše rezultate dosegli pri naslednjih tendopatijah:

Za epicondylitis 0,2 do 1 Watt cm² ..... 4 do 5 minut
Tendovaginitis 0,2 Watt cm² ..... 3 do 5 minut
Periarthritis humeri 0,2 do 0,5 Watt cm² ..... 3 do 5 minut
Tenditis Achilli 0,2 do 0,5 Watt cm² ..... 4 do 5 minut

Pri tem bi še povedali možnost sonoforeze z različnimi heparinskimi mazili, kar ugodne rezultate samo še izboljšuje.

Če uporabljamo samo diadinamske tokove, koristimo CP in LP modulacije, ki predstavljajo entieksudativno in analgetično obliko omenjenega toka.

Myofibrositis intercostalis in myofibrositis pectoralis sta izredno dostopni terapiji na Dinadiatermu, kar predstavlja posebno obliko obsevanja z impulznimi infra-rdečimi žarki.

In nazadnje, v želji, da našim športnikom omogočimo hitro in uspešno okrevanje, smo v rehabilitacijski postopek med ostalimi vključili tudi zdravljenje še na Vasculatorju. Pri tem uporabljamo program za edeme in distorzije. Naše izkušnje kažejo, da so po neposredni terapiji na Vasculatorju prisotni naslednji učinki: trenutna eliminacija ali močno zmanjšanje bolečin, zmanjšanje edema in koža ekstremitete, izpostavljen Vasculatorju, je v celoti toplejša. Posledica te reaktivne hiperemije je izboljšanje venskega refleksa z eliminacijo toksičnih metabolitov in boljše prekrvavitve prizadete območja.

Pravna posvetovalnica

ODGOVORI NA VPRAŠANJA

V našem glasilu smo že imeli rubriko, ki je bila namenjena odgovorom na vprašanja pravne narave. Pobudo zanjo ste nam dali vi. Vprašanja naslavlajte na uredništvo Vestnika, mi pa bomo poskrbeli za ustrezne odgovore, ki vam bodo pomagali pri razreševanju težav doma in na delu.

Dvakrat pomaga, kdor takoj pomaga. Tokrat je to ponovno Boris Kmet.

Pristojnost delavskega sveta

Vprašanje: V tozdu so z referendumom sprejeli samoupravni splošni akt, ki določa osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke, metodologijo ocenjevanja del in nalog in indeksno razmerje. Delavskemu svetu pa je v njem naloženo, da na podlagi tako določenega indeksnega razmerja in metodologije sprejme analitično oceno del in nalog. Ali spada ta naloga med njegove pristojnosti?

Odgovor: Delavski svet lahko določi in sprejme analitično oceno del in nalog, če je metodologija vrednotenja del in nalog kot sestavni del samoupravnega akta o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke sprejeta na referendumu. Ta pristojnost delavskega sveta pa mora biti določena v statutu ali kakšnem drugem samoupravnem splošnem aktu.

Poskusno delo

Vprašanje: Zakon o delovnih razmerjih določa, da delavcu preneha delovno razmerje z dnem, ko postane sklep o prenehanju delovnega razmerja, na podlagi pismene ocene o uspehu poskusnega dela, dokončen. Ali ima delavec v roku, ki je določen za varstvo njegovih pravic, pravico delati in dobivati osebni dohodek?

Odgovor: V času do dokončnosti postopka ima delavec vse pravice in obveznosti iz delovnega razmerja, vključno s pravico, da dela in dobiva osebni dohodek. Teh pravic mu ne jemlje določilo drugega odstavka 32. člena omenjenega zakona, ki omejuje poskusno delo na tri mesece. Ker delavcu preneha delovno razmerje po zakonu z dokončnostjo postopka, mu pred tem torej ni mogoče odvzeti pravice do dela in pridobivanja osebnega dohodka.

Delovno razmerje upokojenke

Vprašanje: Člen 46. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih določa poostrene pogoje za podaljšanje delovnega razmerja delavcu, ki je izpolnil pogoje za polno osebno pokojnino po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, člen 47. pa določa, da delavka, če želi, lahko zahteva od organizacije združenega dela, kjer je zaposlena, da se ji glede prenehanja delovnega razmerja šteje izpolnitev pogojev za polno osebno pokojnino tako kot delavcu. Ali prvi omenjeni člen ne jemlje delavki tistega, kar ji drugi daje?

Odgovor: Določilo 46. člena zakona je treba povezati s 47. členom ter je besedilo novele zakona treba uporabiti za delavko le, če se delavka ne poslužuje pravic, ki jih ji daje 47. člen. Najmanj tri mesece pred izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino bo treba delavko vprašati, ali želi uveljavljati pravico, ki ji jo daje 47. člen novele. Če bo to želela, bo prišla uporaba 46. člena v poštev šele takrat, ko bo izpolnila pogoje za polno osebno pokojnino po določilih, ki veljajo za delavca, če pa tega ne bo želela, bo treba opraviti postopek iz 46. člena najmanj tri mesece pred tem, ko bo delavka izpolnila pogoje za polno osebno pokojnino.

Disciplinski postopek

Vprašanje: Kdaj preneha delovno razmerje delavcu glede na določilo 45. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, če se do konca disciplinskega postopka vrne na delo, pred tem pa je z dela neopravičeno izostal?

Odgovor: Novela je dopolnila 167. člen zakona o delovnih razmerjih tako, da se šteje v primerih iz 4. točke prvega odstavka 167. člena zakona, da delavcu, ki je neopravičeno izostal z dela, delovno razmerje preneha z dnem, ko je nehal delati v tozdu, če se do konca disciplinskega postopka ne vrne na delo. V praksi se često dogaja, da se delavec zaposli v drugi organizaciji združenega dela ali odide v tujino. V takih primerih mu delovno razmerje v organizaciji preneha z dnem, ko je prenehal z delom iz drugih razlogov. Organizacija združenega dela bo lahko to ugotovila šele takrat, ko bo postala odločitev disciplinskih organov dokončna ter bo ta ugotovitev učinkovala šele z dokončnostjo odločitve o disciplinskem ukrepu. Do takrat pa se ima delavec pravico vrniti na delo in če se bo vrnil, mu bo delovno razmerje prenehalo z dnem vročitve dokončne odločbe, ne glede na to, če je pred tem neopravičeno izostal.

Trgovska delovna organizacija

SOZD
merx
CELJE

»TEKO«

63000 Celje, Gubčeva 2

ZDAJ V PRODAJALNI MELODIJA:

- pianina: PETROF, LINA, FORSTER
- pihala, godala, violine in otroški instrumentarij OFRO
- TV sprejemniki črno-beli
- notni material za vse glasbene instrumente in strokovna literatura

Četrti ex-tempore na Dobrni

Dva ducata slikarjev

Od 24. do 28. septembra sta zdravilišče Dobrna in zveza kulturnih organizacij Celje pod pokroviteljstvom Zlatarne Celje na Dobrni pripravila zdaj že malodane tradicionalni likovni ex-tempore, prireditve, četrto zapored. Udeležilo se ga je 24 slikarjev in en kipar z vseh koncev Slovenije, ki so pet dni na Dobrni in v njeni slikoviti okolici nadvse uspešno delali pod vodstvom mentorja, akademskega slikarja Štefa Potočnika. Nastalo je čez sto likovnih del in posebna strokovna žirija je med njimi izbrala kar polovico, ki so jih razstavili v avli zdravilišča.

Spričo številnih, takšnih in drugačnih likovnih kolonij, ex-temporov in prireditev še pod številnimi drugimi naslovi, ob poplavi raznovrstnih ambicij, bolj družabnega, zabavnega kot likovnega in izobraževalnega namena, bi lahko z načelnimi

dvomi pristopili tudi k likovni prireditvi na Dobrni, če bi nanjo gledali izključno s stališča razvojno-likovnega vrednotenja v aktualnem slovenskem upodabljačem trenutku, če bi jo hoteli nasilno vpeti v loku izkuševanj in iskanj bodisi motivnega vizualnega preoblikovanja ali pa se stopanja v procese likovne govornice.

Ex-tempore na Dobrni nima in noče imeti te ambicije, če izvzamemo morebiti enega ali dva posameznika, ki se izvijata iz klasičnega ljubiteljskega poskusa. Vrednost te prireditve je drugače in v tem je tudi njen razlog obstoja in razlog njene vse večje uveljavitve. Gre za pristen stik med tistimi, ki hočejo delati, ki svoje delo imajo radi, ki se hočejo učiti in s svojim delom drugemu napraviti veselje.

Petindvajset ljubiteljev, ki so pet dni preživeli na Dobrni, je ta

čas nadvse trdo delalo in priznati je treba, da jih je mentor Štef Potočnik uspešno usmerjal predvsem v tehničnem in tehnološkem smislu, ne da bi ukalupljaj njihove intimne, individualne poteze. Dela, ki so nastala, gotovo ne delajo sramote slovenskemu amaterskemu likovnemu ustvarjanju, kreativni postopek, ki je privedel do njih, pa je bil gotovo dragocen niz učnih ur za vsakega od udeležencev.

Več kot dva ducata jih je bilo, ki so slikali krajino Dobrne in okolice, v likovnem smislu oživljali stopinje po poteh XIV. divizije ali se prosto prepuščali svoji domišljiji. Med njimi je žirija v sestavi dr. Cene Avguštin, mentor Štef Potočnik in Andreja Koblner, strokovna sodelavka zveze kulturnih organizacij Slovenije, izbrala tri najboljše, Staneta Petroviča-Čončija iz Celja, Ko-

nrada Krajncja iz Voličine in Janka Orača iz Novega mesta.

»Menim, da je ex-tempore na Dobrni primer zglednega sodelovanja med delovno organizacijo, zdraviliščem Dobrna in našo občinsko zvezo kulturnih organizacij.« je ob prireditvi dejal Štefan Žvižej, tajnik občinske zveze kulturnih organizacij Celje. »Udeleženci so na Dobrno prišli zares za to, da bi delali, se učili, napredovali. Nihče ni imel denarja v očeh, kot bi temu rekli. Vsi so bili nadvse zadovoljni in odhajali so z novimi izkušnjami. Na osnovi nastalih del, zanimivo je to, da strokovna žirija ni ocenjevala posamičnega platna, ampak nastali opus slikarja v celoti, bi lahko celo na nek način, spričo tolikšnega števila udeležencev, rekli, da je ex-tempore na Dobrni tudi zanimiv vpogled v aktualni trenutek in zmožnosti slovenskega amaterskega likovnega snovanja. In če povzamem mnenje nedvomnega strokovnjaka na tem področju, dr. Cene Avguštin, je treba reči, nedvomno je v tem snovanju viden velik korak naprej.«

»Pred štirimi leti so se na Dobrni v Zdravilišču odločili, da pripravijo slikarski ex-tempore. Ker v dveh dneh ni moč kaj prida napraviti, smo sklenili, da slikarje in kiparje gostimo pet dni,« pripoveduje Marija Dev, vodja gostinstva v Zdravilišču, pobudnica vseh tamkajšnjih kulturnih in zabavnih prireditev, sicer tudi predsednica kulturnega društva na Dobrni. »Pri tem naš vodita predvsem dva nagiba. Želeli bi kulturno opremiti naše prostore, a za nakup likovnih del nimamo dovolj denarja, zato radi ponujamo gostoljubje slikarjem, oni pa nam vračajo s svojimi deli.«

Ob tem pa je ex-tempore tudi za naše zdraviliške goste prijeten kulturni dogodek, svojevrstna popestritev zdraviliškega življenja.«

STOPINJE V USTVARJALNOST

Odbor za kulturno dejavnost načrtuje izdajo literarne priloge. Zatorej pogumno ošlitate peresa, obrišite prah s svojih zapiskov, zatrite strah in sram ter nam čimprej pošljite svoj prispevek.

Uredništvo

MATEJA SPORIN

Nekje daleč...

Nekje daleč,
pa vendar tako blizu
je poti,
po kateri bi rada hodila,
da bi srečala tebe —
in imela nekoga,
ki bi spremenil moj vsakdanji svet.
In skupaj bi hodila po poti,
poti, ki jo tako iščem,
tako želim,
čeprav je tako blizu,
pa vendar nekje stran,
nekje daleč...
od moje vsakdanje poti.

Zakaj le spomin?

Kako mučni so trenutki, ko zunaj dežuje,
ko slišim le glas dežnih kapelj,
ki drsijo po šipi in izginjajo kdo ve kam.
Skupaj z dežnimi kapljami
izginja spomin nate,
na tvojo ljubezen,
na smisel življenja.
Pa ne.
Tako kot se vračajo dnevi dežja,
tako se vrača spomin,
lep spomin,
nate.
Zakaj le spomin?
Rada te imam,
tako kot imam rada dež,
ker mi je le on prinesel tebe,
tvojo ljubezen,
tihe, nepozabne trenutke,
ki pa ostanejo le spomin;
kot ostane spomin nate,
tih in nepozaben.
Zakaj le spomin?

Sam

Zakaj je človek lahko sam,
ko pa ima okoli sebe toliko prijateljev,
toliko lepih stvari...
pa je vendar sam?
Sam, kot je samo bitje,
ki se izgubi nekje v puščavi.
Pa je vendar bolje tavati nekje po puščavi,
kjer te uniči sonce,
neka toplota,
ki toliko časa prodira vate
in te žge,
da te uniči...
Bolje je tavati nekje v puščavi,
kot pa živeti med prijatelji
in toliko lepimi stvarmi,
če pa si kljub temu sam...

Z dopisne delavske univerze Univerzum iz Ljubljane

Poučujemo tuje jezike po dopisni metodi

Z dopisne delavske univerze Univerzum v Ljubljani so nam poslali razpis za poučevanje tujih jezikov po dopisni metodi. Ta nov način študija, pravijo, bo zelo koristil tistim, ki so oddaljeni od šolskih centrov, kjer poučujejo tuje jezike, ali pa tistim, ki želijo študirati bodisi hitreje, bolj počasi ali pa nimajo časa pogostokrat obiskovati predavanj.

1. Sami si določite čas, ritem in dolžino študija.
2. Stike s svojimi profesorji boste vzdrževali: pismeno, ustno, če želite po telefonu.
3. Profesor vam bo poslal navodila za učenje.
4. Vi njemu naloge, ki jih bo popravil in komentiral.
5. Po želji vam bo pismeno, osebno ali telefonsko razložil, česar ne boste razumeli.
6. Prejeli boste učbenik, priročnik za samostojno učenje in kaseto. Cena je 2300 dinarjev. Pokličite ali pišite na dopisno delavsko univerzo Univerzum, Ljubljana, Parmova 39, telefoni (061): 310-021, 312-141, 312-133.

10. teden domačega filma v Celju

Prerez domače filmske ustvarjalnosti

Od 3. do 10. novembra bodo v celjskih kinematografih stekli filmi in se bodo zvrstile prireditve v okviru letošnjega desetega, jubilejnega Tedna domačega filma, najpomembnejše slovenske filmske manifestacije, ki vsako leto ponuja pregled celovite slovenske filmske ustvarjalnosti, od profesionalnega celovečernega in kratkega filma, preko filmov akademije raznih društev, združenj, amaterskega filmskega ustvarjanja do filmov najmlajših učencev in dijakov, v okviru Malega tedna domačega filma. Letos je ob Kovinotehni, SIP Šempeter, Tekstilni tovarni Prebold med štirimi glavnimi soprokravitelji tudi naš sozd.

Teden domačega filma v Celju organizira, kot rečeno, že deseto leto zapored uredništvo Novega tednika in Radia Celje ob sodelovanju celjskega Kinopodjetja, Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Društva slovenskih filmskih delavcev, Viba filma, revije Stop, Zavoda za šolstvo SRS, Gospodarske zbornice SRS, tozda kinematografije, sekcije za umetnostni jezik, ob podpori republiške in celjske kulturne skupnosti, izvršnega sveta celjske občine ter številnih delovnih organizacij s celjskega območja.

Prireditve ni in noče biti parada filmskega blišča, festival v tistem nič kaj simpatičnem zvenu

te besede, temveč je, in to ji danes že vsi priznavajo, kontinuirano prizadevanje za podružbljanje filmske kulture, most, po katerem je na tisoče in tisoče gledalcev našlo znova pot do domačega filma.

Minulo leto je nedvomno zaznamilo renesanso slovenskega filma. Organizatorji so v premierni spored postavili kar šest novih slovenskih celovečernih filmov. V dvorani Union, kjer bo tekel premierni spored, se bodo zvrstili filmi Učna leta izumitelja Polža, Boj na Požiralniku, Živeti kot vsi drugi in Variola Vera, Razseljena oseba, Deseti brat, Vonj po kutinah, Maratonci tečejo častni krog, Pustota in film Kaj ti je, deklica (ob slovenskih so v premiernem sporedu tudi izbrani filmi iz najnovejše jugoslovanske filmske produkcije).

Ob teh bodo v času Tedna domačega filma pripravili še pet drugih filmskih sporedov. V mali unionski dvorani bodo zavrteli filme Malega tedna domačega filma v okviru srečanja najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije, izbor kratkih filmov slovenskih producentov, izbor filmov ŠKUC, izbor slovenskih amaterskih filmov in niz kratkih športnih in turističnih filmov iz neuvrščenih dežel, v Metropolu pa izbor filmov AGRFTV. V kinu

Dom se bodo zvrstili mladinski filmi in cikel filmov iz Bosne in Heregovine. V Kinu Metropol bodo v počastitev 10-letnice Tedna od 25. oktobra do 10. novembra vrteli celovečerne in

kratke slovenske filme, ki so v vseh teh letih dobili Badjurove nagrade in priznanja.

Med spremnimi prireditvami imajo vsako leto posebno težo posvetovanja. V sodelovanju z Zavodom za šolstvo SRS bodo organizatorji pripravili posvet o erotiki v domačem filmu, v povezavi s sekcijo za umetnostni jezik — člani te sekcije so si ogledali celotno slovensko filmsko bero in jo ocenili s svojega jezikovnega stališča, kar naj bi delali redno tudi v bodoče — bo v Celju posvetovanje o slovenskem jeziku v domačem filmu, na pobudo Vibe bodo člani društva slovenskih filmskih delavcev spregovorili o dilemi, ali naj bo Viba podjetje ali ustanova, prikazovalci filmov pa bodo razpravljali o normativnem urejanju svojega dela.

V tem času bo v Celju več srečanj, odprli bodo razstavi 10 let Tedna domačega filma ter razstavo celjskih srednješolcev in osnovnošolcev, ki so svoja likovna dela napravili po vtisih ob gledanju slovenskih celovečernih filmov Razseljena oseba in Boj na Požiralniku.

Otvoritev Tedna domačega filma bo v sredo, 3. novembra v dvorani kina Union. Slavnostni govornik bo Matjaž Kmecl, predsednik republiškega komiteja za kulturo.

Koncertni abonma

Iz zavoda za kulturne prireditve v Celju so nas obvestili, da v teh dneh vpisujejo abonente za koncertno sezono 1982—1983. Zglasite se lahko v pisarni Zavoda v Gregorčičevi 6 med 8. in 13. uro, ob torkih in sredah do 16. ure. Tudi letos bodo koncerti ob sredah ob 19.30 v Narodnem domu. Cena abonmaja je 500 in 620 dinarjev, dijaki in upokojenci imajo 50-odstotni popust.

Za koncertno sezono 1982—1983 so izbrali takle program: London Bach Orkester, Hinko Hass — klavir, Mladinski pevski zbor iz Maribora, Ksenija Janković — čelo, Klemen Ramovš — baročna glasba, Trio Lorenz, Yefrah Neaman — violina, Dubravka Tomšič-Srebotnjakova — klavir.

Od cehov do sozda Merx

V pričujoči številki smo pričeli v poduk in branje objavljati grobe povzetke zgodovine razvoja dejavnosti, s katerimi se naš sozid danes ukvarja.

Vedoželjnost posameznikov smo prepustili izkušnje Rimljanov in stare trgovske poti, ki so se že od nekdaj križale na našem ozemlju, ter se zazrli za zidove prestolnice Celjskih grofov, v gospodarski utrip za časa vladavine Habsburžanov, v prelom našega stoletja, v čas med obema vojnama in ob koncu v tisto, z ničemer primerljivo obdobje, ki ga starejši sodelavci še dobro pomnijo, saj so bili vanj vtikani kot nosilci razvoja naše dejavnosti in sooblikovalci delavskega gibanja.

Za nekoga je naša namera morebiti truda nevredna, drugemu prijetno branje, mlajšim pa gotovo dragocen opomin, da nam nihče ni ničesar podaril in da nič ni nastalo samo po sebi.

Trgovanje in pravica do skladiščenja

Osnovo celjski trgovini tvorijo privilegiji, s katerimi se podeljujejo tržni dnevi (sobota, od leta 1847 tudi sredo), in razni sejmi (navadno ob postu, na dan sv. Daniela, sv. Uršule, sv. Andreja, živinski dan na dan sv. Filipa, sv. Lovrenca, sv. Andreja), končno pa zlasti privilegij cesarja Friderika III. iz leta 1478, s katerim se daje mestu skladiščna pravica in uvaža v njega korist cestna prisilnost.

Privilegij določa: Blago, ki se vozi ali goni skozi Celje, mora tu ostati preko noči, izvzemši žito, vino in sol, torej za življenje potrebno blago, ki ga tovarniki prevažajo za zaslužek ali svojo lastno potrebo. Da bi bilo to skladiščno pravo čim donosnejše, v ta namen naj celjski meščani nadzorujejo ceste okoli Celja in blago, ki se zaloti na nepravilnih cestah, v svojo korist zaplenjajo. Ta cesarjeva določba je bila obnovljena leta 1511.

Kmalu nato je Celje 1543. leta postalo središče za trgovino z morskimi solmi, ki se je po določbi iz tega leta smela prodajati samo do črte Soštanj, Velenje, Konjice, Zbelovo, Makole, Ptujška gora, Št. Vid, Ptuj, onstran se je prodajala kamena sol iz Salzkammerguta. V Celju so vso sol, preden so jo razdelili v razprodajo, vskladiščili in plačali sodniku za državnoknežjo komoro po 24 krajcarjev od tovora.

Trgovci in mestni svet so se borili proti temu, da bi se blago prodajalo pred mestnimi vrati. Kdor bi se proti temu pregrešil, plača 2 goldinarja kazni. Prav tako je bilo prepovedano prodajati po hišah.

Izjema so bili »Kranjci« (Kočevarji), ki jim je tako prodajo dovoljeval dvajsetletni kramarski patent. V Celju so prodajali kavo, sladkor, južno sadje (pomaranče, limone, smokve, mandeljne, rozine), morske ribe,

ostrige, školjke in rožmarin. Proti temu so ostro nastopili trgovci. Mestni svet je menil, da prodajajo »Kranjci« ceneje od trgovcev in uspeli so, da je gubernij leta 1772 prepovedal »Kranjcem« trgovati s kavo in sladkorjem.

Trgovanje s soljo je bilo še vedno zelo važno. Vsak teden so jo tovarniki prinašali iz Ljubljane v Celje. Mestni svet je želel, naj bi se ukinili solni sejmi v Zalcu, Braslovčah, Vojniku, Slovenski Bistrici in Konjicah, vendar je Celje ostalo solna centrala. Ko je gubernij vprašal mestni svet, ali ne bi kazalo organizirati prodajo soli v tem smislu, da bi se v ta namen osnovala posebna služba za vso deželo, je ta odgovoril nikalno.

V Celju je bila tudi tobačna centrala s posebnim inšpektoratom in oboroženci za preganjanje tihotapcev.

V skladu z vladno skrbjo za napredek kmetijstva je bila uvedba posebnih konjskih sejmov v Celju (leta 1781).

Važno je bilo trgovanje z moko. Stisko, ki je v preskrbi z njo često zavlada, so blažili Hrvati, ki so prihajali v mesto z vozmi, obloženimi z moko. Trgovci so moko naročali tudi pri trgovcih v Varaždinu in v Zagrebu.

Za časa Marije Terezije so uvajali nove kulture, krompir in koruzo, ki so bistveno vplivale na prehrano in vsekakor omiljevale tako često lakoto, saj vemo, da so ljudje dostikrat ob sami travi umirali. Ob slabih letinah so bili ljudje veseli, ako so imeli ovsen kruh; ker je moke primanjkovalo, je oblast leta 1803 izdala posebno tiskano navodilo, kako se iz krompirjeve moke peče kruh.

Gostilničarstvo staro kot mesto

Gostilničarstvo celjsko je staro tako kot mesto. Osnovo mu tvori odredba Friderika III. iz leta 1461, ki določa, naj se odpravijo vse gostilne v vaseh okrog Celja in v Savinjski dolini, češ da njih obstoj nasprotuje stanovskim pravilom in so mesta in trgi oškodovani, ker da se trgovci rajši ustavljajo v kmečkih gostilnah kot v mestih, saj dobe lahko tam vino za žito (en lonec vina — trije lonci žita); dopolnilo tvori odlok iz leta 1478, ki pravi, da ne sme biti nobene gostilne eno miljo okrog Celja.

Prvotno so bile gostilne večinoma združene s kako drugo obrtjo, zlasti pekovsko. V početku 19. stoletja je ta združitev večinoma prestala. Nekateri izmed teh gostiln so bile navadne točilnice in okrepčevalnice, druge pa so služile kot »hoteli«.

V gostilnah je bilo pač včasih zelo veselo. Da bi odpravila razne nerednosti, je vlada izdala več odredb. Tako je leta 1811 regulirala življenje v gostilnah. Določila je 11. uro zvečer kot

poslednjo, ko se gostu sme primesti pijača, opolnoči se morajo gostilne zapreti, samo okrajna oblast (magistrat) lahko dovoli izjemo. Ples in godba sta se smela pričeti šele po 4. uri popoldne. Gostje se z godbo niso smeli spremljati na ulico. Prav tako so bile prepovedane hazardne igre; dovoljene igre pa so se tudi smele igrati samo po 4. uri in ob nesvetih dnevih; isto je veljalo za kegljanje.

Gostilne so prvotno nastajale kar neomejeno. Sredi druge polovice 18. stoletja jih je bilo devet. Pri nekaterih gostilnah opazamo trdno tradicijo. V 18. stoletju so obstajale že gostilne Pri zlatem angelu (na Trgu V. kongresa), Pri zvezdi (prav tako na Trgu V. kongresa), Pri belem volu (v Stanetovi ulici, kjer je zdaj Mladinska knjiga). Ze v začetku 19. stoletja sta obstajali gostilni Pri zamorcu in sedanja Ojstrica. Tedaj ali pa kmalu zatem je nastalo še več znanih gostiln. Mihelakova gostilna Pri

Videz tedanje celjske ulice, kot jo je videl neznani umetnik okrog leta 1830. (Iz arhiva celjskega fotografa, mojstra Josipa Pelikana, ki je danes izgubljeni gvaš ali akvarel fotografiral.)

kamniti klopi v Čretu, ob mostu preko Ložnice je bil že okrog 1820 Kramarjev birt. Krčma pri strelišču, kjer je leta 1779 krčmaril Turk, je verjetno Skalna klet.

V Celju srečamo že v drugi po-

Kruh po strogi meri

Pekovske cehovske pravice je potrdil cesar Leopold leta 1701. Spričo življenjske važnosti obrti in spričo občne bede, ki je često tlačila prebivalstvo, je občinski svet nadziral prodajo kruha in često maksimalno tudi ceno. Večsah je bilo treba uporabiti tudi kazni. Tako so ženske postavljali na sramotilni steber, ki je bil poleg prodajnega prostora, moške pa so z vzprožno desko gledalcem v zasmeih metali v Savinjo in jih potem lovili iz hladne kopeli. V drugi polovici 18. stoletja pa te kazni že ni bilo več: na Glavnem trgu se je tedaj nahajala železna kletka, imenovana »hišica za norce«, v katero so zapirali peke, ki so pekli premajhne hlebce.

V 18. stoletju je tudi deželnoknežja vlada izdala celo vrsto odredb, ki so podajale okvirne

Še nekaj o cenah

V petnajstem stoletju je funt mesa stal od 1 do 2 krajcarja (od 4 do 8 penezov), sveženj drv 1 marko (240 penezov), funt sveč 4 do 6 krajcarjev, stanovanje s kuhinjo in pritlikinami 6 do 10 mark.

V letih draginje od 1780 do 1782 je veljalo pol vagana pšenice 2 goldinarja (120 krajcarjev), rži 65 krajcarjev, ajde 48 krajcarjev, ovs 24 krajcarjev, vedro vina 2 goldinarja in 36 krajcarjev, čevlji 1 goldinar 30 krajcarjev, klubuk 57 krajcarjev, irhaste hlače 1 goldinar.

lovici 17. stoletja kavarne. Kavo so kuhali tudi gostilničarji in peki ter siromašne ženske. Leta 1835 je Karel Endres odprl pravo kavarno z biljardom, ki je bila svojih trideset let brez enakovredne konkurence.

pa tudi podrobne določbe glede cen in teže peciva ter glede mešanja moke.

Peki so pekli takrat bele in črne hlebce, štruce, žemlje, oblatno pecivo, ob praznikih razno rahlo pecivo, katerega peka je bila sicer znatno omejena. Po novejši odredbi je moral biti na vsakem pečenem izdelku pekov pečat.

Ker mlinarstvo še ni bilo industrializirano, so si peki navadno sami kupovali žito, ki so ga potem dajali v mlin. Po neki vladni odredbi iz leta 1788 peki svojih mlinov niso smeli imeti. Sicer jim pa v mlin ni bilo treba daleč nositi. V celjski okolici je bilo mlinov večje število. Mlin na Hudinji in mlin na Ložnici sta nastala že v dobi Celjskih grofov, dva mlina sta bila na strugi med mestnim obzidjem in Savinjo.

Glede nakupa žita peki niso bili docela svobodni. Sicer pa je bila večkrat stiska za žita. Bile so slabe letine, žito je rabila vojska, z Ogrskega, od koder bi lahko prihajalo, so ga vozili na Dunaj. Neko olajšanje je pomenjalo žito s Hrvaškega.

V drugi polovici 18. stoletja je bilo v Celju blizu 40 pekov, toda komaj petina se jih je bavila s pekovstvom samim, ostali so imeli hkrati gostilne in nekateri še celo druge obrti.

To veliko število se je kmalu skrčilo, kajti v prvi polovici 19. stoletja je bilo v Celju samo šest pekarn. V tem času so gostilne večinoma ločili od pekarn. Še v petdesetih letih ima občinski svet sicer često opravka s prošnjami, naj bi dovolil, da bi se smelo v pekovskih prodajalnah prodajati

žganje, toda običajno jih je odklanjal.

Vinska trta je bila še močno razširjena. Vinogradi niso bili samo okrog Ponikve in Sentilja pri Velenju ter okrog Polzele, kjer jih je nekaj še danes, ampak tudi za Braslovčami in na južnem obrobju Spodnje Savinjske doline, v Gornji Savinjski dolini so segali do Rečice in v Zadrečki dolini do Gornjega grada. To vino ni bilo posebno cenjeno. Tako ga je gornjegrajska gosposčina pač zahtevala, a ga je prodajala, za svojo uporabo si je pa zadržala vino, ki ga je dobivala iz obstoječih krajev.

Prepovedano šušmarsko klanje

Že za Celjskih grofov srečamo v Celju mesarje. Grof Friderik II. jim je dovolil, da si postavijo stojnice v Mlinski ulici, ki je bila tedaj med spodnjim gradom in Savinjo. Po mesarjih je dobila ime Mesarska ulica. Kdaj so si mesarji ustanovili svoj ceh, ne vemo. Toda proti neobrtnemu prodajanju mesa in proti šušmarstvu se je vodila trda borba. Poseben dekret dvorne pisarne iz leta 1790 prepoveduje neobrtno in šušmarsko klanje ter zelo omejuje prekupčevanje z živino, ki meso samo po nepotrebnem podražuje.

Glede cen je imel mestni svet z mesarji morda še več opravka kot s peki. V vseh zapisnikih občinskega sveta (počeniš z letom 1693) je polno sledov o tem. Vrstili so se boji za cene. Istočasno so se pa pojavljale tudi pritožbe o slabem mesu. Mesarji so morali zalagati meščane tudi z lojem za sveče, ki se jih je tedaj mnogo rabilo. Prav tako so z lojem zala-

gali milarje.

Take in slične pritožbe so se vrstile brez konca in kraja. Za Marije Terezije so mesarji celo grozili, da bodo prenehali klati. Tedaj je posegel v zadevo okrožni urad in ukazal postaviti dva sramotilna stebra za mesarje: enega pri Ljubljanskih in drugega pri Kapucinskih vratih. Stvar se je vendarle poravnala, ali s povišanjem cene. Tedaj je mestni kirurg dobil nalogo, da proti plačilu enega goldinarja za vsak primer zaklano živino pregleda.

Celjski mesarji so imeli svoje stojnice v ozki ulici, ki vodi s sedanjega Trga svobode k Savinji, in pa blizu Kapucinskega mostu na prostoru, kjer je zdaj vzhodni trakt stare gimnazije.

Viri: Povzetki so po delih prof. J. Orožna, M. Golie in drugih. Prihodnjic: Kako so jedli, pili, trgovali in kmetovali ob prelomu stoletja.

Kolesarski klub Merx Celje

S pedali po Merxovi transverzali

Kolesarski klub Merx Celje smo ustanovili meseca novembra leta 1980. Vanj je včlanjenih 146 kolesarjev, ki so razdeljeni v več kategorij. Prizadevanja kluba so usmerjena predvsem v spodbujanje množičnosti in manj v tekmovalni šport, katerega velike stroške bi v klubu težko zmogli.

To pa še ne pomeni, da kolesarski delavci ne bi bili sposobni organizirati in zbrati denarja za dve veliki kolesarski prireditvi, kolesarska maratona, maraton po Kozjanskem po 120 kilometrov dolgi poti in celjskega maratona v dolžini 80 kilometrov. Ta dva upošteva v svojem letnem programu tudi Kolesarska zveza Slovenije.

Letos, 19. septembra smo v klubu organizirali že tretji celjski kolesarski maraton, ki je potekal skozi naslednje kraje: iz Celja do Slovenskih Konjic, preko Poljčan do Podplata pri Rogiški Slatini, skozi Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju. V vseh šestih krajih so bila tudi startna mesta in cilji z namenom, da omogočimo udeležbo čim večjemu številu kolesarjev, pripravljenih za tak maraton. Nekoliko nas je presenetila slaba udeležba kolesarjev s šmarskega in šentjurskega območja, odkoder smo vendarle pričakovali večji odziv. Skupno je startalo 529 kolesarjev, od katerih je večina tudi privzela na postavljeni cilj.

Ob vsem tem nas najbolj razveseljuje dejstvo, da so v Celju v glavnem startali kolesarji iz celjske regije. Še posebej pa velja omeniti, da se je vidno zvišala udeležba žensk, ki jih je bilo kar 42 in to različnih starosti.

Za vsakega, ki se je prvokrat podal na kolesarski maraton, pomeni vožnja tudi preizkus lastnih fizičnih zmogljivosti. Zato vsakomur, še predvsem tistim, ki se prvokrat podajajo na tako pot, priporočamo, da se primerno telesno pripravijo s krajšimi vožnjami ali tekom v naravi. V nasprotnem primeru se

lahko marsikdo poškoduje. Ob krepitvi telesnih sposobnosti pa nikar ne pozabite na tehnično brezhibnost kolesa, ki je še kako pomembna za varno vožnjo. Če se boste držali teh navodil, vam bo kolesarjenje v prijetno zadovoljstvo.

Ker je pokrovitelj kolesarskega kluba sozd Merx, želimo, da bi se čimveč delavcev sozda včlanilo v klub. Zaradi tega nameravamo organizirati Merxovo transverzalo, ki naj bi potekala skozi kraje, kjer sozd Merx deluje. Transverzala bo predvidoma dolga 300 kilometrov in jo bo mogoče prekolesariti v več etapah, s tem da bodo morali kolesarji na določenih krajih potrditi

posebne kartončke, s katerimi bodo dokazali, da so progo rešnično prevozili. O otvoritvi transverzale vas bomo pravočasno obvestili.

Kdor se želi včlaniti v Kolesarski klub Merx Celje, lahko to stori vsak ponedeljek in četrtek od 16. do 18. ure v Štanetovi ulici 22 v Celju, nasproti gostilne Branibor oziroma v nekdanjih prostorih Vulkanizacije. S seboj prinesite sliko formata slike za osebno izkaznico. Clanarina za odrasle je 200 dinarjev, za mladince 100 dinarjev in za pionirje 10 dinarjev.

Vse, ki si želijo organiziranega in varnega kolesarjenja, vabimo v kolesarski klub Merx Celje.

Jože Kolar

Seminar za organizatorje športne rekreacije

Šport in rekreacija med delavci

KONČNO TOREJ »TRIM MERX 82«. — Po vseh težavah in peripetijah je organizatorjem letošnjih letnih športnih iger končno uspelo uskladiti denarne in časovne težave. Zatorej mnogo športne sreče in na svidenje.

Strokovni svet za športno rekreacijo pri zvezi telesnokulturnih organizacij Celje je v Tuhinjskih toplicah za organizatorje športne rekreacije v delovnih or-

ganizacijah pripravil poseben seminar. Zbralo se je 41 športnih referentov iz 24 delovnih organizacij, to je tistih, ki se aktivno vključujejo v program športne rekreacije. Uvodoma sta udeležence pozdravila v imenu zveze telesnokulturnih organizacij Tine Veber in Bogdan Povalej, navzoča pa sta bila tudi Karl Jug, dolgoletni športni delavec, in Marjan Jeranko, predstavnik občinskega sveta zveze sindikatov Celje.

Na seminarju smo analizirali tekmovanje sindikalnih športnih iger, občinskih prvenstev in trim akcij. Ugotovili smo, da se v sindikalne športne igre in v občinska prvenstva vključuje vedno več delovnih organizacij, mnogo slabša pa je udeležba na trim akcijah, zlasti pri teku, streljanju, pa tudi smučarski tek ni dal želenih rezultatov v množičnosti. Sledeče morebiti tudi zaradi slabih snežnih razmer v neposredni bližini Celja.

V razpravi so udeleženci menili, da bo potrebno posamezne trim akcije popestriti, kajti športniki, ki se za akcijo odločijo, želijo biti polno zaposleni, želijo drug z drugim tekmovati. Predlagano je bilo, da bi razmislili o novi obliki nagrajevanja in tudi o organizaciji trim dnevov. Edini smo si bili v tem, da so nove igre spretnosti, ki se odvijajo v bazenu na Golovcu, med delavci izredno priljubljene.

Razpravljali smo o programu za leto 1983 in določili termine v posameznih športnih panogah. V občinsko ligo vključujemo tenis, v sindikalne športne igre pa namizni tenis za moške.

Ob zaključku smo se s predstavnikom občinskega sindikalnega sveta pogovarjali o problematiki vključevanja delovnih organizacij v sindikalne športne igre. V Celju je v delovnih organizacijah zaposlenih kot organizatorjev športne rekreacije le pet delavcev, zvečina pa ljudje ta dela opravljajo ob drugih nalogah in izven delovnega časa, s čemer ni rečeno, da so njihovi uspehi slabši. V sozdu Merx je devetnajst članic, med katerimi se le tri vključujejo v sindikalne športne igre in nobena od članic nima profesionalnega športnega referenta, o čemer bo prav gotovo še treba razmišljati.

Slišali smo, da bodo najemnine za uporabo kegljišča na Golovcu in za telovadnice posameznih šol zvišali. Dogovorili smo se, da o tem razpravljajo delegati na skupščini telesnokulturne skupnosti.

Rečemo lahko, da je seminar dobro uspel, ogledali smo si športno-rekreacijski center Tuhinjske toplice, najbolj vneti so se pomerili v kegljanju, drugi v plavanju.

Z. Zimšek

Za smučarje na Kopah

Pred nami je čas priprav na zimo in verjetno ne bo odveč nekaj povedati o delovanju GTC Kope v sezoni 1982—1983, ki bo letos prvokrat deloval v okviru sozda Merx, in vas seznaniti z možnostmi nakupa sezonskih smučarskih kart preko osnovnih organizacij sindikata.

Naša želja je, da tudi v zaostrenih gospodarskih razmerah čim večjemu številu ljubiteljev smučanja omogočimo pod ugodnimi pogoji kvalitetno in pestro smuko. Naredili smo vse, da bo letos normalno delovalo vseh sedem vlečnic (Kašivnik, Mala Kopa, Kopnik, Pahernik, Velika Kopa, Pungart in Sedlo), organizirali smo šolo smučanja, vrtec na snegu in pripravili pestro gostinsko ponudbo.

Cena sezonske smučarske karte je 2.500 dinarjev in jo lahko preko osnovne organizacije sindikata plačate v treh obrokih (prvi obrok v višini 900 dinarjev, in dvakrat po 800 dinarjev). Za tiste osnovne organizacije sindikata, kjer zberejo naročila za sto in več sezonskih smučarskih kart velja cena 1.900 dinarjev (prvi obrok v višini 700 dinarjev in dvakrat po 600 dinarjev). Smučarske karte si lahko oskrbite pri tozdu Gostinstvo in turizem Radlje, poslovna enota Kope v Slovenj Gradcu, Glavni trg 41, telefon (062) 842-391 in na sedežu sozda Merx Celje, Ulica 29. novembra 16, Celje, telefon (063) 21-352, pri Darji Kandorfer.

Za lažjo odločitev pri nakupu sezonskih smučarskih kart vam navajamo tudi ceno dnevnih kart: celodnevna karta 250 dinarjev in poldnevna karta 150 dinarjev.

Prosimo vas, da o možnostih nakupa sezonskih smučarskih kart obvestite vse zaposlene v vaši organizaciji združenega dela in nam najpozneje do 30. novembra 1982 posredujete vaše naročilo s fotografijami. Ugodnosti pri nakupu veljajo namreč samo do tega datuma.

Vabimo vas, da nam zaupate tudi organizacijo sindikalnih smučarskih tekem na Kopah, prosimo pa vas, da se pravočasno oglašite na enem od obeh prodajnih mest, kjer vas bomo seznanili z vsem potrebnim in vam zagotovili željeni termin, kajti povpraševanje po tovrstnih prireditvah je zelo veliko. Že sedaj imamo rezerviranih več terminov za nekatere večje delovne organizacije, razen tega pa bo v letošnji sezoni na Kopah več pomembnih prireditev, med njimi državno prvenstvo v smuku, na katerem bo nastopila naša državna smučarska reprezentanca. FIS tekmovanje, republiško prvenstvo obrtnikov, republiško prvenstvo cicibanov.

Poskrbeli smo tudi za redno avtobusno zvezo na Kope iz Celja, Titovega Velenja in Slovenj Gradca, tako da bodo Kope letos dostopne prav vsem. Vožni red bomo pravočasno poslali, objavljen pa bo tudi po radiu in v časopisih.

Cenik smučarske šole na Kopah

Petdnevni tečaj (za najmanj 8 oseb)		
mladina in študenti	5 x 2 uri	600 din na osebo
	5 x 4 ure	1000 din na osebo
odrasli	5 x 2 uri	700 din na osebo
	5 x 4 ure	1200 din na osebo
Tečaj bleda tedna (za najmanj 4 osebe)		
(sobota in nedelja)		
mladina in študenti	2 x 4 ure	600 din na osebo
odrasli	2 x 4 ure	700 din na osebo
Enodnevni tečaji		
2 do 3 osebe		150 din (ura na osebo)
4 do 6 oseb		120 din (ura na osebo)
7 do 12 oseb		80 din (ura na osebo)
individualna ura		250 din
Vrtec na snegu		
petdnevno varstvo (3 ure na dan)		600 din na osebo
enodnevno varstvo (3 ure)		200 din na osebo
varstvo enega otroka		100 din na uro

Planine vabijo

Planinska sekcija deluje v okviru Tkanine Celje, tozda Maloprodaja, že nekaj let. Za letošnje leto smo si zastavili pester program izletov v gore, ki ga s srečno roko pri izbiri vremena dobro urednimo.

Tako smo že v mesecu aprilu krenili na Paški Kozjak in na planoto Basališče. Lepo pomladno vreme je pripomoglo k odličnemu razpoloženju. Tam smo se srečali s planinci iz Vitinja in navezali z njimi prijateljske stike. Ob slovesu smo si obljubili, da se naslednje leto spet vidimo.

Mesec maj — najlepši mesec v letu. Organizirali smo izlet na Veliko Kozje. Iz Celja smo se vozili z vlakom do Zidanega mosta. Od tam smo krenili peš z oprtnimi nahrbtniki na Veliko Kozje. Zakorakali smo v pobočje gore, ki se še kar ni hotela prav predramiti iz sveže noči v jasno in sončno jutro. V pičlih štirih urah smo bili na vrhu. Zasluzen počitek, obvezno prazneje nahrbtnikov. Z vrha nas je vodila pot na Lovrenc, do sa-

motne cerkvice na hribu, čigar pobočje je poraslo z encijanom, ki je bil ves v cvetju. Uživali smo lepoto narave pozno v popoldan. Proti večeru smo se vrnili v dolino do Loke in od tam nazaj v Celje.

V mesecu juniju smo obiskali Raduho. Iz Luč smo odšli in naša postojanka je bil planinski dom na Loki pod Raduho. Okoli doma so se že motali planinci. Privoščili smo si postanek za zasluzen počitek in nabiranje moči, da pridemo vsi na Raduho. Raduha nas je vabila v vsej lepoti. Nudil se nam je čudovit razgled na okoliške gore, doline. Z vrha smo se vrnili nazaj do doma. Prepevali in plesali smo ob spremljavi kitare planinca, ki se nam je pridružil. Po uspešni turi smo se vrnili razpoloženi in zagoreli nazaj v dolino.

Julija, avgusta in septembra naših izletov zaradi letnega oddiha ni bilo. Na krajše izlete nas bo vodila pot v prihajajočih mesecih. Tudi na kakšen zimski pohod ne bomo pozabili.

Rozina Klanjšek

Glasilo delavcev SOZD Merx Celje izdajajo delovne organizacije Kmetijska zadruga Celje, Kmetijska zadruga Laško, Kmetijska zadruga Slov. Konjice, Kmetijski kombinat Šentjur, Mlinsko predelovalna industrija Celje, Blagovni center Celje, Dravinjski dom Slov. Konjice, Moda Celje, Potrošnik Celje, Savinja Mozirje, Teko Celje, Tkanina Celje, Gostinsko podjetje Celje, Hoteli in gostinstvo Celje, Turist Mozirje, Košenjak Dravograd, Zdravilišče Dobrna, Reklama Celje in delovna skupnost skupnih služb sozda. Naklada 7.200 izvodov. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor s kolektivno odgovornostjo: Zdenka ZIMŠEK.

Karmen MÁGYAR, Rado TERZAN, Zdenka DETIČEK, Danica DOSEDLA, Boris KMET, Mirjam BEVC, Fanika ILIJAŠ. Tehnični urednik: Marjan IVANUŠ — DELO — TOZD Delavska enotnost. Naslov uredništva: SOZD Merx, Ul. 29. novembra 16, 63000 Celje — telefon (063) 21-352. Rokopisov in slik ne vračamo. Po sklepu republiškega komiteja za informiranje je glasilo SOZD Merx Celje oproščeno plačevanja davka, sklep št. 421—1/72. Tisk: Tiskarna Ljudska pravica, Ljubljana.